



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PLz. ÚS 1/09-3

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. februára 2009 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jána Auxta, Petra Brňáka, Ľubomíra Dobríka, Ľudmily Gajdošíkovej, Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta, Milana Ľalíka, Jána Lubyho, Lajosa Mészároša, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika podľa § 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov vo veci zjednotenia odchylných právnych názorov II. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky vyslovených v náleze č. k. II. ÚS 91/08-111 z 9. septembra 2008 a v stanovisku I. senátu Ústavného súdu Slovenskej republiky, ku ktorému dospel v súvislosti s prerokovaním sťažnosti Mesta Vysoké Tatry v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 363/08, prijal toto

s t a n o v i s k o :

Prvá zmena hranice katastrálneho územia obce Štrba tak, že z jej katastrálneho územia bolo odčlenené územie Tatranskej Štrby v prospech územia mesta Vysoké Tatry, bola vykonaná v rozhodnom období od 1. januára 1948 do 31. decembra 1989 [§ 52 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení platnom

do 31. decembra 2001], a to bez súhlasu obyvateľov obce, a preto nie je dôvod na prinavrátenie územia Tatranskej Štrby mestu Vysoké Tatry, ktoré mu bolo odňaté na základe uznesenia pléna Okresného národného výboru Poprad č. 90 z 23. marca 1976.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Konania vedené Ústavným súdom Slovenskej republiky

A. Vec „Štrbské Pleso“

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. septembra 2007 doručená sťažnosť a 15. februára 2008 doplnenie sťažnosti Mesta Vysoké Tatry (ďalej aj „sťažovateľ“) podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a Mestského zastupiteľstva Mesta Vysoké Tatry (ďalej len „mestské zastupiteľstvo“) podľa čl. 127a ústavy vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 4 a čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 67 ods. 1 a 3 ústavy a čl. 5 Európskej charty miestnej samosprávy (ďalej len „európska charta“) rozhodnutím Správy katastra Poprad (ďalej len „katastrálny úrad“) sp. zn. H-11/97 zo 4. marca 2004, rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 24 Sp 16/05 z 29. novembra 2005 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007.

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 91/08-44 z 28. februára 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Mesta Vysoké Tatry podľa čl. 127 ústavy vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 4 a čl. 46 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a sťažnosť mestského

zastupiteľstva podľa čl. 127a ústavy vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 a čl. 67 ods. 1 a 3 ústavy a čl. 5 európskej charty rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007.

Nálezom č. k. II. ÚS 91/08-111 z 9. septembra 2008 ústavný súd rozhodol, že rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007 bolo porušené základné právo Mesta Vysoké Tatry podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a základné právo mestského zastupiteľstva podľa čl. 67 ods. 1 a 3 ústavy, zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti sťažnostiam Mesta Vysoké Tatry a mestského zastupiteľstva ústavný súd svojím nálezom nevyhovel.

B. Vec „Tatranská Štrba“

Ústavnému súdu bola 12. októbra 2007 doručená sťažnosť a 25. februára 2008 doplnenie sťažnosti Mesta Vysoké Tatry a mestského zastupiteľstva vo veci namietaného porušenia čl. 2 ods. 2 ústavy a základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutím katastrálneho úradu sp. zn. H-3/97 z 11. marca 2004, rozsudkom krajského súdu sp. zn. 23 Sp 25/05 z 29. novembra 2005 a rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 363/08-44 z 5. novembra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde na ďalšie konanie sťažnosť Mesta Vysoké Tatry podľa čl. 127 ústavy vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007, vo zvyšnej časti sťažnosť Mesta Vysoké Tatry odmietol a odmietol sťažnosť mestského zastupiteľstva podľa čl. 127a ústavy.

II.

Skutkový stav a právne závery najvyššieho súdu

A. Vec „Štrbské Pleso“

Obec Štrba sa návrhom z 30. decembra 1997 podľa § 52 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) (ďalej len „katastrálny zákon“) v znení platnom do 31. decembra 2001 v spojení s §79c katastrálneho zákona domáhala na katastrálnom úrade zmeny priebehu hranice mesta Vysoké Tatry (predtým obec Vysoké Tatry a Starý Smokovec) a obce Štrba prinavrátením územia „Štrbské Pleso“ obci Štrba z dôvodu, že uvedené územie bolo obci Štrba odňaté v rozhodnom období, teda zmena priebehu hranice bola vykonaná v rozhodnom období rokov 1948 až 1989 a bez súhlasu obyvateľov obce.

Katastrálny úrad vydal vo veci tri rozhodnutia sp. zn. H-11/97 (z 19. augusta 1998, z 21. decembra 1999 a z 13. mája 2002), ktorými vyhovel návrhu Obce Štrba a ktoré boli na základe odvolaní Mesta Vysoké Tatry rozsudkami Krajského súdu v Prešove zrušené a vrátené na ďalšie konanie (rozsudkami č. k. 2 S 51/98-22 z 30. septembra 1999, č. k. 2 S 13/00-71 z 23. októbra 2001 a č. k. 2 S 113/02-22 zo 14. marca 2003).

Katastrálny úrad svojím posledným rozhodnutím sp. zn. H-11/97 zo 4. marca 2004 opätovne vyhovel návrhu Obce Štrba a rozhodol o zmene priebehu hraníc katastrálnych území tak, že sporné územie „Štrbského Plesa“ prestáva byť súčasťou katastrálneho územia Štrbské Pleso tvoriaceho súčasť mesta Vysoké Tatry a stáva sa súčasťou katastrálneho územia obce Štrba.

Na základe odvolania podľa V. časti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) podaného Mestom Vysoké Tatry krajský súd svojím rozsudkom sp. zn. 24 Sp 16/05

z 29. novembra 2005 potvrdil rozhodnutie katastrálneho úradu (odvolacie konanie bolo pôvodne vedené Krajským súdom v Prešove a po vznesení námietky zaujatosti a prikázaní veci najvyšším súdom bolo vedené krajským súdom, ktorý vo veci rozhodol).

Po podaní odvolania Mestom Vysoké Tatry proti rozsudku krajského súdu najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 4 SžoKS 21/2006 z 3. mája 2007 rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu potvrdil. Najvyšší súd sa stotožnil s právnymi závermi katastrálneho úradu a krajského súdu a vo svojom rozsudku uviedol: *«Najvyšší súd preskúmaním veci zistil, že krajský súd vo svojom rozsudku na strane 10 a 11 podrobne, vecne správne zdôvodnil svoj právny názor, že zákon č. 3/1954 Sb. n. SNR a nariadenie č. 6/1954 Sb. n. SNR nanovo upravuje spornú hranicu medzi dotknutými katastrálnymi územiaми obcí Štrba a Vysoké Tatry a uvádza, ktoré pozemky tvoria územie Vysokých Tatier. Krajský súd súčasne konštatoval, že prvé opatrenia na vykonanie nariadenia č. 52/1947 Sb. n. SNR sú datované 7. 10. 1948, 7. 7. 1948, 15. 8. 1948 resp. 18. 8. 1950, teda spadajú už do rozhodného obdobia, pričom podľa § 6 ods. 2 zák. č. 3/1954 Sb. z. SNR je ich potrebné považovať za opatrenia podľa tohto zákona.*

Najvyšší súd sa stotožňuje s uvedeným právnym názorom krajského súdu, ktorého skutkové východiská zodpovedajú obsahu spisu, je skutkovo podložený a logicky zdôvodnený. Zo žiadneho ustanovenia zák. č. 3/1954 Sb. z. SNR a nariadenia č. 6/1954 Sb. n. SNR nevyplýva, že by sa malo uskutočniť len doplnenie priebehu hranice určenej nariadením SNR č. 52/1947 Sb. n. SNR. Navyiac preukázané reálne opatrenia na zmenu hranice po 1. 1. 1947 (ktorých zistenie navrhovateľ v odvolaní ani nenamietal) nedávajú podklad pre uznanie tvrdenia navrhovateľa, že k zmene hranice nedošlo v rozhodnom období od 1. 1. 1948 do 31. 12. 1989, ale už pred týmto rozhodným obdobím, t. j. už pred 1. 1. 1948 a že v celom rozsahu sa tak stalo len podľa nariadenia č. 52/1947 Sb. n. SNR, ktoré nadobudlo účinnosť 27. 5. 1947.

Odvolačí súd poukazuje na podrobné dôvody rozhodnutia správneho orgánu na strane 8 - 11 rozhodnutia (porovnanie popisu hranice), z ktorého o. i. vyplýva, že po vykonanom porovnaní pozemkov odňatých obci Štrba nariadením č. 52/1947 Sb. n. SNR a zákonom č. 3/1954 Sb., v spojitosti s nariadením č. 6/1954 Sb., a nad ich rámec aj bez právneho dôvodu je zrejmé že: k reálnemu vymedzeniu územia daného nariadením

č. 52/1947 Sb. n. SNR došlo až v rozhodnom období, pričom samotné vydanie nariadenia je mimo rozhodného obdobia. Vo vzťahu k tomuto záveru správneho orgánu navrhovateľ okrem všeobecného tvrdenia o jeho nesprávnosti žiadne právne argumenty v odvolaní proti rozsudku krajského súdu, ale ani v návrhu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu neuviedol.

Pokiaľ navrhovateľ zdôvodňoval nesprávne právne posúdenie veci tým, že nie je rozhodujúce reálne uskutočnenie zmien priebehu hranice podľa nariadenia č. 52/1947 Sb., ale samotná účinnosť tohto nariadenia, ktorá nepochybne nespadá do rozhodujúceho obdobia, odvolací súd sa s týmto názorom navrhovateľa nestotožňuje.

Podľa § 52 zákona č. 162/1995 Z. z. katastrálny úrad na návrh obce alebo obyvateľov obce v konaní rozhodne o zmene priebehu hranice obce alebo hranice katastrálneho územia, ak sa zmena priebehu hranice vykonala v rokoch 1948 – 1989 bez súhlasu obce alebo obyvateľov obce. Navrhovateľ tvrdil, že „vykonanie“ zmeny v priebehu hranice je už dané samotných vydaním nariadenia.

Odvolací súd sa stotožňuje s dôvodmi, ktoré v tejto súvislosti uviedol krajský súd na strane 10 - 11 svojho rozhodnutia, že ak by ku dňu účinnosti zákona č. 3/1954 Sb. (17. 5. 1954) mal už platiť právny stav vytvorený nariadením č. 52/1947 Sb., zákonodarca by už nemohol označiť tieto pozemky za pozemky obcí (aj Obce Štrba), keďže by už tvorili územie Vysokých Tatier od roku 1947, resp. by ich označil za bývalé pozemky obcí, odčlenené podľa nariadenia č. 52/1947 Sb., čo sa však v zákone č. 3/1954 Sb. takto nestalo. Odvolací súd uvedenú argumentáciu považuje za logickú a zodpovedajúcu zneniu zákona.

Nad rámec dôvodov uvedených v rozsudku krajského súdu odvolací súd poukazuje na to, že samotné nariadenie obsahuje v § 12 ods. 1 úpravu, podľa ktorej Poverenictvo vnútra malo určiť podrobnosti k jednotlivým ustanoveniam tohoto nariadenia najmä k jeho § 2, ktoré stanovilo, že územné časti vymedzené v § 1 tvoria obec Vysoké Tatry. Vydanie takého vykonávacieho predpisu však preukázané nebolo. V § 11 nariadenia sa tiež ustanovilo, že zápis zmien podľa tohoto nariadenia sa vykoná z moci úradnej. Vykonanie zápisov z moci úradnej týkajúcich sa zmeny hraníc medzi dotknutými obcami dokumentované rovnako nebolo. Zákonom č. 3/1954 Sb. bolo napokon predmetné nariadenie zrušené (§ 5 zákona). Jeho následná realizácia preto ani nebola možná.

Podľa názoru odvolacieho súdu k vykonaniu zmeny priebehu hranice v zmysle vyššie uvedeného nepostačuje len samotné nové určenie priebehu hranice právnym predpisom, ale je potrebná aj aktívna činnosť príslušných orgánov aplikujúcich právo, do pôsobnosti ktorých patrí zápis zmien do príslušných verejných kníh. Také postupy do 1. 1. 1948 v zmysle nariadenia č. 52/1947 Sb. navrhovateľom preukázané v konaní neboli, pričom sám nenamietal vykonanie zmien po 1. 1. 1948 a osobitne po prijatí zákona č. 3/1954 Sb.

Z týchto dôvodov potom aj odvolací súd dospel k záveru, že odporca neporušil zákon, ak podľa § 52 zákona č. 162/1995 Z. z. v znení účinnom do 31. 12. 2001 v spojení s § 79c zákona rozhodol, že žiadosti o zmenu priebehu hranice obce na návrh Obce Štrba z 27. 12. 1997 vyhovel, pretože zmena priebehu hranice v prospech Obce Vysoké Tatry sa vykonala v rozhodnom období rokov 1948 – 1989 a žiadosť bola podaná v zákonom stanovenej lehote.

Krajský súd sa zaoberal aj tvrdením navrhovateľa, že odporca nerešpektoval právny názor vyslovený v zrušujúcich rozhodnutiach Krajského súdu v Prešove. Odvolací súd dospel k záveru, že právne názory Krajského súdu v Prešove, tak ako ich uvádza navrhovateľ v odvolaní na strane 2 (5. odsek zvýrazneným písmom) sú takého charakteru, že znamenali usmernenie odporcu predovšetkým na odstránenie súdom vytýkanej nepreskúmateľnosti rozhodnutia, ktorým sa správny orgán v rozhodnutí, ktoré je predmetom prieskumu v tomto konaní, aj riadil. Krajský súd v Banskej Bystrici vecne správne posúdil aj otázku svojej viazanosti právnym názorom súdu toho istého stupňa vyslovenom v skoršom súdnom konaní. Odvolací súd sa v plnej miere stotožňuje s dôvodmi, ktoré krajský súd v tejto súvislosti uviedol na strane 12 odsek 4 svojho rozsudku, najmä že súd pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia skúma predovšetkým, či rozhodnutie správneho orgánu je v súlade s hmotnoprávnymi predpismi a v danom prípade dospel k záveru, že správny orgán rozhodol v súlade so zákonom. Prípadné odklonenie sa od skoršieho právneho názoru (iného súdu rovnakého stupňa) krajský súd nepovažoval za takú skutočnosť, v dôsledku ktorej by malo byť zrušené preskúmané rozhodnutie, nakoľko bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi predpismi. Odvolací súd k tomu dodáva, že ani Krajský súd v Prešove nevyslovil jednoznačný právny názor na právne posúdenie veci, ale usmernil správny orgán na to, aby bral v úvahu právny stav vytvorený účinnosťou nariadenia SNR

č. 52/1947 Sb. ako aj právny stav vytvorený zákonom č. 3/1954 Sb. a jeho vykonávacím nariadením.

Ako vyplýva z výroku rozhodnutia správneho orgánu i z dôvodov jeho rozhodnutia, správny orgán ustálil priebeh hranice podľa oboch týchto predpisov a dokumentoval ju aj v prílohách geometrického plánu, v súlade s právnym názorom, ktorý v skoršom zrušujúcom rozsudku vyslovil Krajský súd v Prešove. V ďalšom konaní sa podľa právneho názoru Krajského súdu v Banskej Bystrici stalo nesporným, že zákon č. 3/1954 Sb. z. SNR a nariadenie č. 6/1954 Sb. n. SNR nanovo upravuje spornú hranicu, ako to aj krajský súd uviedol v dôvodoch svojho rozhodnutia na strane 10 - 11...»

Najvyšší súd aj vo svojom vyjadrení k sťažnosti v celom rozsahu zotrval na vecných dôvodoch svojho rozhodnutia a na svojich právnych záveroch a osobitne poukázal na dôvody svojho rozhodnutia «na strane 3 ods. 1 rozsudku, kde uviedol časové súvislosti realizácie nariadenia č. 52/1947 Sb. n. SNR, ktoré považoval za jednoznačne svedčiace pre právny záver o tom, že k vykonaniu zmien priebehu hranice katastrálnych území podľa tohto predpisu v minulosti mohlo reálne dôjsť len v rozhodnom období vymedzenom zákonom od roku 1948 a nie pred rokom 1948... V konaní bolo preukázané splnenie podmienky § 52 zák. č. 162/1995 Zb. pre zmenu priebehu hranice, resp. jej „reštituovanie“. Uvedené ustanovenie zákona (§ 52) bolo považované bezспорu za ustanovenie reštitučnej povahy na odstránenie krívd, resp. navrátenia vecí do pôvodného stavu, pokiaľ ide o priebeh hraníc katastrálnych území viacerých obcí podtatranskej oblasti, ale aj inde v Slovenskej republike. Najvyšší súd rozhodol napokon v súlade so svojou predchádzajúcou praxou vo veciach obdobnej povahy.».

B. Vec „Tatranská Štrba“

Mesto Vysoké Tatry sa návrhom z 20. decembra 1997 podľa § 52 ods. 1 katastrálneho zákona v znení platnom do 31. decembra 2001 v spojení s § 79c katastrálneho zákona domáhalo na katastrálnom úrade vydania rozhodnutia o zmene priebehu hranice mesta Vysoké Tatry a obce Štrba - prinavrátenia územia „Tatranská Štrba“ od obce Štrba z dôvodov, že uvedené územie bolo mestu Vysoké Tatry odňaté v roku 1976 (uznesením

pléna Okresného národného výboru Poprad č. 90 z 23. marca 1976), teda zmena priebehu hranice bola vykonaná v rozhodnom období rokov 1948 až 1989 a bez súhlasu obyvateľov obce.

Katastrálny úrad prvýkrát rozhodol o návrhu Mesta Vysoké Tatry rozhodnutím sp. zn. H-3/97 z 24. októbra 1997 tak, že návrh zamietol. Predmetné rozhodnutie katastrálneho úradu bolo zrušené rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 2 S 42/00-28 z 12. septembra 2000 a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

Katastrálny úrad aj svojim druhým rozhodnutím sp. zn. H-3/97 z 11. marca 2004 návrh Mesta Vysoké Tatry zamietol. Vo svojom rozhodnutí vo vzťahu k vyčleňovaniu sporného územia „Tatranskej Štrby“ z katastrálneho územia obce Štrba konštatoval existenciu nariadenia Slovenskej národnej rady č. 52/1947 Sb. n. SNR o utvorení obce Vysoké Tatry a o zaistení rozvoja tatranského kraja z 15. marca 1947 (ďalej len „nariadenie č. 52/1947“) a uviedol: *„Následne z rôznych dôvodov (nepresnosti pri určovaní hraníc odčleňovaného územia, neúplný, nekorektný popis odčleňovaného územia, odstránenie chýb a potreba jednoznačného zadefinovania odčleňovaného územia) Slovenská národná rada prijala zákon č. 3/1954 Zb.. Podľa § 5 zákona č. 3/1954 Zb. sa zrušuje nariadenie SNR č. 52/1947 Zb. nakoľko odporuje novoprijatému predpisu. Na vykonanie zákona SNR č. 3/1954 Zb. bolo vydané nariadenie Zboru povereníkov č. 6/1954 Zb... v prílohe č. 2 tohto nariadenia bol uvedený popis hraníc územia Vysokých Tatier, ktorý bol odlišný oproti popisu hranice podľa nariadenia SNR č. 52/1947 Zb. n. SNR. Nanovo bol teda popísaný a definovaný aj popis hraníc mesta Vysoké Tatry, ako aj hranice obce Štrba a odnímanej časti územia obce Štrba...*

V roku 1960 v rámci celoštátnej územnej reorganizácie výkon štátnej správy osady Tatranská Štrba aj v dôsledku predchádzajúcich žiadostí jej obyvateľov bol pričlenený späť pod kompetenciu obce Štrba. Tento prechod výkonu štátnej správy ale nebol sprevádzaný súbežným vrátením územia osady Tatranská Štrba od mesta Vysoké Tatry v prospech obce Štrba. Táto anomália, keď výkon štátnej správy osady podliehal jednej obci, ale ňou spravované územie bolo štatisticky vykazované v druhej obci, trvala 16 rokov až do roka 1976, keď bola odstránená...

V roku 1976 plénum ONV Poprad vydalo uznesenie č. 90 z 23. 3. 1976 opierajúce sa o kladné výsledky referenda obyvateľov osady Tatranská Štrba, podľa ktorého sa územie o celkovej výmere 380 ha odčleňuje z územia obce Vysoké Tatry a vracia sa späť obci Štrba, ktorej bolo pôvodne odňaté...

Z uvedeného vyplýva, že predmetné územie tvoriace osadu Tatranská Štrba, bolo v rozhodnom období zákonom č. 3/1954 Zb. v spojení s nariadením 6/1954 Zb. odňaté obci Štrba a to proti jej vôli.

Následne, tak isto v rozhodnom období, bolo územie Tatranskej Štrby na základe uznesenia pléna ONV Poprad č. 90 z 23. 3. 1976 odňaté mestu Starý Smokovec (dnes Vysoké Tatry) - Toto územie bolo vrátené obci Štrba...

Zákon č. 162/1995 Z. z. situáciu, v ktorej bolo to isté územie odňaté v rozhodnom období dvom obciam proti ich vôli nerieši.

Konanie o určenie priebehu hranice obce alebo hranice katastrálneho územia upravené v § 52 a nasl. katastrálneho zákona č. 162/1995 Z. z. v znení neskorších predpisov má povahu reštitučnú. Jeho úlohou je odstrániť krivdy, ktoré boli spôsobené obciam pri ich násilnom zlučovaní alebo rozdeľovaní v zákone uvedenom rozhodnom období.

Podobným právnym predpisom, ktorý odstraňuje krivdy vykonané v rokoch 1948 – 1990 je zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov. Tento zákon vo svojom § 12 upravuje súbeh nárokov reštituentov takto: ak dôjde k súbehu nárokov oprávnených osôb podľa § 6 ods. 1, prislúcha právo na vydanie pôvodných nehnuteľností tej z nich, ktorá svoje vlastníctvo stratila v dôsledku jednostranného aktu štátu. Pokiaľ týmto spôsobom stratilo svoje vlastníctvo postupne viac oprávnených osôb, prislúcha toto právo tej z nich, ktorá vlastníctvo stratila skôr, pokiaľ sa nedohodnú inak. Ostatné oprávnené osoby majú v takom prípade právo na prevod pozemkov podľa § 11 ods. 2, prípadne na finančnú náhradu.

Postup podľa tohto ustanovenia § 12 zákona č. 229/1991 Zb. sa týka prípadov, keď si nárok na vydanie tej istej nehnuteľnosti uplatnilo viac oprávnených osôb, pričom k odňatiu ich vlastníckeho práva došlo v rôznom čase. Zákon č. 229/1991 Zb. o pôde v znení neskorších predpisov tu určuje poradie, podľa ktorého sa majú uspokojiť oprávnené osoby. Pretože ide len o jeden pozemok, obnovu vlastníckeho práva možno k tomu istému pozemku

poskytnúť len jednému reštituentovi. Uprednostňuje sa strata vlastníctva jednostranným aktom štátu. Pritom, ak je takýchto oprávnených osôb viac, platí zásada, že sa obnoví vlastnícke právo k tomuto pozemku tomu, kto oň prišiel najskôr.

Podľa § 7 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z. z. ak dôjde k súbehu práv oprávnených osôb podľa § 3 ods. 1, prislúcha právo na vydanie pôvodných pozemkov tej z nich, ktorá vlastníctvo stratila v dôsledku jednostranného aktu štátu. Ak týmto spôsobom stratilo svoje vlastníctvo postupne viac oprávnených osôb, prislúcha toto právo tej z nich, ktorá vlastníctvo stratila skôr, ak sa nedohodnú inak. Ostatné oprávnené osoby majú v takom prípade právo na prevod pozemkov podľa § 6 ods. 2, prípadne na finančnú náhradu.

V prípade mesta Vysoké Tatry (predtým Starý Smokovec) a obce Štrba ohľadne územia Tatranskej Štrby došlo k obdobnej situácii, ako ju upravujú citované ustanovenia § 12 zákona č. 229/1991 Zb. o pôde a § 7 zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom. Aj tu došlo k postupnému odňatiu toho istého územia dvom obciam v rozhodnom období a proti ich vôli. Nakoľko katastrálny zákon č. 162/1995 Z. z., neupravuje súbeh nárokov dvoch obcí, ktorým bolo odňaté to isté územie postupne, avšak v rozhodnom období, správny orgán má za to, že tento súbeh nárokov je potrebné riešiť podobným spôsobom. To znamená, vrátiť územie tej obci, ktorej bolo odňaté ako prvej.

Z uvedeného dôvodu správny orgán nepriznal mestu Starý Smokovec (dnes Vysoké Tatry) nárok na vrátenie územia, ktoré mu síce bolo odňaté v rozhodnom období a proti jeho vôli avšak až v poradí ako druhému, nakoľko ako prvej bolo toto územie odňaté obci Štrba a to za tých istých podmienok...“

V 5. bode odôvodnenia sa katastrálny úrad vysporiadal aj s vecným nedostatkom časti návrhu a uviedol: „Z dokazovania vyplýva, že v roku 1976 bolo mestu Starý Smokovec (dnes Vysoké Tatry) odňaté územie celkovo o výmere 380 ha, ale podľa geometrického plánu, ktorý je súčasťou návrhu, požaduje vrátenie v rozsahu 556,8997 ha... návrh mesta Starý Smokovec (dnes Vysoké Tatry) v časti 556,8997 ha mínus 380 ha, t. j. 176,8997 ha presahujúcej odňatie územia na základe uznesenia ONV Poprad č. 90 z 23. 3. 1976, nie je dôvodný... Táto časť územia v rozsahu 176,8997 ha nebola mestu Starý Smokovec (dnes

Vysoké Tatry) v rokoch 1948 - 1989 uznesením ONV Poprad č. 90 odňatá a nemožno ju teda mestu Vysoké Tatry vrátiť.“

Na základe odvolania Mesta Vysoké Tatry podľa V. časti Občianskeho súdneho poriadku krajský súd svojím rozsudkom č. k. 23 Sp 25/05-82 z 29. novembra 2005 rozhodnutie katastrálneho úradu sp. zn. H-3/97 z 11. marca 2004 potvrdil. Aj keď krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol: *„Odvolanie navrhovateľa nesmerovalo proti právnomu posúdeniu nároku Mesta Vysoké Tatry, tak ako to urobil správny orgán...“*, napriek uvedenému sa v plnom rozsahu stotožnil s právnym posúdením veci katastrálnym úradom, ktoré považoval za zákonné (odvolacie konanie bolo pôvodne vedené Krajským súdom v Prešove a po vznesení námietky zaujatosti a prikázaní veci najvyšším súdom bolo vedené krajským súdom, ktorý vo veci rozhodol).

Mesto Vysoké Tatry podalo proti rozsudku krajského súdu č. k. 23 Sp 25/05-82 z 29. novembra 2005 odvolanie, v ktorom uviedlo, že podľa jeho názoru *„Rozhodujúcou okolnosťou, na základe ktorej Krajský súd v Banskej Bystrici vydal svoje rozhodnutie bolo, že súd sa stotožnil s odôvodnením katastrálneho úradu ohľadom súbehu reštitučných nárokov dvoch obcí...“*, a poukazovalo na to, že podľa jeho názoru k odňatiu sporného územia obci Štrba došlo v roku 1947 nariadením č. 52/1947 z 15. marca 1947, ktoré nadobudlo účinnosť 26. mája 1947 (teda nie v rozhodnom období rokov 1948-1989), a preto Obec Štrba nemohla byť oprávnenou osobou na navrátenie tohto územia, a tým nemohlo dôjsť ani ku vzniku súbehu nárokov oprávnených osôb na prinavrátenie sporného územia, ako to konštatoval katastrálny úrad, so záverom ktorého sa stotožnil aj krajský súd.

Najvyšší súd na základe odvolania podaného Mestom Vysoké Tatry preskúmal rozsudok krajského súdu a svojím rozsudkom sp. zn. 3 SžoKS 21/2006 z 3. mája 2007 ho potvrdil. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozsudku konštatoval správnosť záveru krajského súdu, že Mesto Vysoké Tatry nenamietalo vo svojich odvolacích dôvodoch proti rozhodnutiu katastrálneho úradu jeho právne závery (o súbehu reštitučných nárokov dvoch obcí ako oprávnených osôb, a tým ani závery o ustálení času, kedy došlo k odňatiu územia *„Tatranskej Štrby“* z katastrálneho územia obce Štrba), k čomu uviedol: *„Odvolací súd*

uvádza, že odvolanie podané podľa § 56 katastrálneho zákona a § 250I OSP neobsahovalo dôvod nezákonnosti takto uvedeného právneho posúdenia veci. Nemohol by preto krajský súd ani v prípade zistenia nezákonnosti takto uvedeného právneho posúdenia veci odvolaniu (návrhu) vyhovieť...“ Napriek tomu sa však najvyšší súd s týmito právnymi závermi katastrálneho úradu, одобrenými aj v rozsudku krajského súdu stotožnil a uviedol: „Odvolací súd k tomu dodáva, že rozhodnutie odporcu a jeho argumentácia zodpovedá legitímnemu cieľu nápravy krívd, ktorý bol ustanovením § 52 katastrálnym a ktoré ustanovenie má nepochybne reštitučnú povahu. V danom prípade nejde síce o reštitúciu (navrátenie) vlastníckych práv, ale o navrátenie hraníc obcí do pôvodného stavu, v danom prípade do stavu pred 1. 1. 1948. Prvotný zásah do priebehu hranice bol nepochybne v neprospech Obce Štrba a v prospech navrhovateľa Obce Vysoké Tatry. Navrhovateľ preto, hoci formálne splňa podmienky § 52 katastrálneho zákona (zmena hranice bez súhlasu obce a obyvateľov v rozhodnom období) na nové určenie hranice, vzhľadom na rozhodnutie ONV v Poprade z roku 1976, ktorým sa hranica len vrátila do pôvodného stavu, nespĺňa podmienky § 52 zákona v materiálnom zmysle. Nemôže preto dôjsť k reštitúcii takého priebehu hranice v zmysle sledovaného cieľa, ktorým sa hranica opätovne stanoví podľa zák. č. 3/1954 Sb. v neprospech Obce Štrba.“

III.

Obsah a dôvody sťažností a vyjadrení Mesta Vysoké Tatry a mestského zastupiteľstva

A. Vec „Štrbské Pleso“

Mesto Vysoké Tatry (aj mestské zastupiteľstvo) vo svojej sťažnosti vo veci „Štrbské Pleso“ okrem iného uviedlo: «*V konaní o návrhu obce Štrba... sme na Správe katastra, na krajskom súde, a aj na najvyššom súde namietali, že na konanie o určenie priebehu hranice obce Štrba podľa citovaných ustanovení nie sú splnené podmienky, pretože zmenu priebehu hranice obce Štrba - súčasne so zmenami hraníc ďalších obcí - vykonala Slovenská národná rada v rámci svojej zákonodarnej pôsobnosti pred rozhodným obdobím svojim nariadením*

č. 52/1947 Zb. n. SNR o utvorení obce Vysoké Tatry a o zaistení rozvoja tatranského kraja, ktoré nadobudlo účinnosť 26. 5. 1947.

Zastávame názor, že k utvoreniu obce Vysoké Tatry v hraniciach určených citovaným nariadením Slovenskej národnej rady došlo dňom, keď toto nariadenie nadobudlo účinnosť a, že ďalšie - neskoršie - právne predpisy iba upresňovali postavenie Vysokých Tatier ako samostatného územného článku utvoreného v roku 1947 a z toho vyplývajúceho, resp. s ním súvisiaceho postavenia miestnych orgánov obce Vysoké Tatry...

K vzniku obce Vysoké Tatry s vymedzeným územím a teda k zmene vzájomnej hranice medzi účastníkmi došlo ex lege účinnosťou Nariadenia SNR č. 52/1947 Sb. n. SNR zo dňa 15. marca 1947, teda dňa 26. 05. 1947. A to po viac ako niekoľko desaťročnom úsilí obyvateľov a predstaviteľov podtatranských obcí.

Preto, že vznikla obec Vysoké Tatry v roku 1947 s vlastným územím: 1.) mohol sa zmeniť domicil osôb s trvalým pobytom na dotknutých územiach; 2.) mohla existovať dočasná správna komisia s právomocami okresného výboru, a neskôr jednotný národný výbor, 3.) ktoré orgány mali rozhodovaciu právomoc na dotknutých územiach a s majetkom obce hospodárili vrátane tvorby obecného rozpočtu, stavby múzea, úradovní, rozhodovaniu o tatranskom prídavku ap.

Je zrejme, že ku zmene hraníc medzi obcami došlo ex lege aj na základe Nariadenia Sboru povereníkov č. 6/1954 Sb. n. SNR zo dňa 11. mája 1954 o podrobnom vymedzení územia obvodu Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách a jednotlivých obvodných národných výborov, ktoré vykonávalo Zákon č. 3/1954 Sb. n. SNR zo dňa 25. marca 1954 o pôsobnosti, organizácii a o územnom obvode Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách.

Obec Štrba nemôže mať podľa nijakého ustanovenia nárok na vydanie území, ktoré sa v roku 1947 stali súčasťou územia obce Vysoké Tatry. Môže mať nárok nanajvýš ak na vydanie rozdielu odobratých území od stavu ktorý nastolil zákon č. 3/1954 Sb. n. SNR zo dňa 25. marca 1954... a jeho vykonávací predpis, nakoľko až ex lege týmto zákonom sa v rozhodnom období prvýkrát menil od roku 1947 platný stav hraníc medzi obcami. Rovnako nemôže mať nárok na vydanie území, ktoré sa stali územím mesta Vysokých Tatier na základe uznesenia SNR zo dňa 22. septembra 1990, ktorým mesto vzniklo...

Je rovnako nepravda, že k vzniku obce Vysoké Tatry a oddeleniu k. ú. Štrbské Pleso v prospech obce Vysoké Tatry došlo bez súhlasu obyvateľov obce. K vzniku obce Vysoké Tatry došlo aj zásluhou obyvateľov Štrbského Plesa a predstaviteľov aj Národného výboru Štrbské Pleso, ktorí sa spolu s ostatnými národnými výbormi obrátili na Slovenskú národnú radu svojim listom zo dňa 06. 05. 1945, ku ktorému bol priložený aj súhlas zúčastnených obcí. Pričom toto nebolo jediný krát, kedy obyvatelia obce chceli byť súčasťou obce Vysoké Tatry. Práve jeden z prvých hlasov za odtrhnutie sa od materskej obce zaznel zo Štrbského Plesa v roku 1932, kde predstavitelia osady požiadali, „Okresný úrad v Liptovskom Mikuláši o súhlas k osamostatneniu a vytvoreniu vlastnej politicko administratívnej správy, dôvodiac tým, obec Štrba je charakteru poľnohospodárskeho a dostatočne nerieši problémy kúpeľného a turistického rázu...»

Vo svojom stanovisku k vyjadreniu najvyššieho súdu Mesto Vysoké Tatry (aj mestské zastupiteľstvo) okrem iného uviedlo: *«Podľa nášho názoru súdy v rámci právneho posudzovania zákonnosti administratívneho zásahu do našich práv boli povinné skúmať, či sa správny orgán náležite zaoberal vecou z hľadiska prípustnosti zmeny priebehu hranice obce alebo hranice katastrálneho územia (ďalej len „priebeh hranice“) podľa § 52 katastrálneho zákona v prípade, keď priebeh hranice obce Vysoké Tatry bol určený v r. 1947 nariadením Slovenskej národnej rady č. 47/1947 Zb. SNR.*

V tejto súvislosti si dovoľujeme opakovane tvrdiť, že „reštitučná“ zmena priebehu hranice obce alebo hranice katastrálneho územia podľa § 52 pôvodného znenia katastrálneho zákona:

- Nevzťahuje sa na priebeh hranice obce Vysoké Tatry, určenej pred rozhodným obdobím rokov 1948 - 1989 nariadením SNR č. 52/1947 Zb. SNR, ako je to v prípade vytýčenia hranice obce Vysoké Tatry na základe zákona SNR č. 3/1954 Zb. SNR a nariadenia Zboru poverenikov č 6/1954 Zb. SNR

- Reštitučná zmena sa môže vzťahovať iba na priebeh hranice územia obce Vysoké Tatry v prípadoch, keď priebeh hranice v tzv. rozhodnom období bol určený zákonom SNR č. 3/1954 Zb. SNR a nariadením Zboru poverenikov č. 6/1954 Zb. SNR odlišne v porovnaní s priebehom hranice určenej nariadením SNR č. 52/1947 Zb. SNR.

Hranicu obce Vysoké Tatry určenú nariadením SNR č. 52/1947 Zb. SNR rešpektoval zákonodarca v Prílohe k zákonu SNR č. 11/1949 Zb. SNR o Tatranskom národnom parku.

V dôsledku totožnosti okamžiku - dňa 17. 5. 1954 - keď nadobudol účinnosť zákon SNR č. 3/1954 Zb. SNR spolu s nariadením Zboru povereníkov č. 6/1954 Zb. SNR, s okamžikom - dňom - zrušenia nariadenia SNR č. 52/1947 Zb. SNR obec Vysoké Tatry nezanikla a znovu sa neutvorila, ani jej územie určené nariadením SNR č. 52/1947 Zb. SNR sa nezmenilo. Ak došlo dňa 17. 5. 1954 k nejakým zmenám v určení územia, na ktorom pôsobil novoutvorený Mestský národný výbor vo Vysokých Tatrách, išlo v podstate o určenie hranice pôvodnej obce Vysoké Tatry a nie o hranice obcí, z ktorých sa táto obec utvorila v r. 1949...»

B. Vec „Tatranská Štrba“

Mesto Vysoké Tatry (ako aj mestské zastupiteľstvo) vo svojej sťažnosti vo veci „Tatranská Štrba“ uviedlo: *„Podľa nás k 1. zmene hraníc obcí, a to v neprospech obce Vysoké Tatry a za naplnenia všetkých podmienok, ktoré vyžaduje ust. § 52 katastrálneho zákona na prinavrátenie územia obce, došlo až v roku 1976... Nešlo v poradí o 2. odňatie územia v rozhodnom období, pretože zmenu priebehu hranice obce Štrba... vykonala Slovenská národná rada v rámci svojej zákonodarnej pôsobnosti pred rozhodným obdobím svojím nariadením č. 52/1947 Zb. n. SNR o utvorení obce Vysoké Tatry a o zaistení rozvoja tatranského kraja, ktoré nadobudlo účinnosť 26. 5. 1947.*

Je podľa nás zrejmé, že k utvoreniu obce Vysoké Tatry v hraniciach určených citovaným nariadením Slovenskej národnej rady došlo dňom, keď toto nariadenie nadobudlo účinnosť a že ďalšie - neskoršie - právne predpisy iba upresňovali postavenie Vysokých Tatier ako samostatného územného článku utvoreného v r. 1947...

K vzniku obce Vysoké Tatry s vymedzeným územím a teda k zmene vzájomnej hranice medzi účastníkmi došlo ex lege účinnosťou Nariadenia SNR č. 52/1947 Sb. n. SNR zo dňa 15. marca 1947, teda dňa 26. 05. 1947...

Podľa nášho názoru má naše mesto Vysoké Tatry nárok na vydanie rozdielu odobratých území od stavu ktorý nastolilo rozhodnutie pléna ONV Poprad zo dňa 23. 03.

1976, nakoľko sa až týmto rozhodnutím v rozhodnom období prvýkrát menil stav hraníc medzi obcami, platný od roku 1947.

Hranice obce Vysoké Tatry sa po vzniku obce upravovali viackrát. V roku 1954 Slovenská národná rada prijala zákon č. 3/1954 Sb. n. SNR zo dňa 25. marca 1954 o pôsobnosti, organizácii a o územnom obvode Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách, a jeho vykonávací predpis - Nariadenie Sboru povereníkov č. 6/1954 Sb. n. SNR zo dňa 11. mája 1954 o podrobnom vymedzení územia obvodu Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách a jednotlivých obvodných národných výborov. Tieto predpisy zrušili Nariadenie SNR č. 52/1947 Sb. n. SNR, avšak nemohli zrušiť spätne stav, ktorý účinnosťou nariadenia v roku 1947 vznikol. Zrušením predpisu predsa nedochádza k zrušeniu vzťahov, ktoré do zrušenia predpisu vznikli...

Úprava hraníc obce sa... nedotýkala samotnej podstaty zriadenia obce s vlastným územím vymedzeným v roku 1947.“

IV.

Právne závery II. senátu ústavného súdu (ďalej len „II. senát“) vo veci „Štrbské Pleso“

«Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50 ústavy).

Ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecných súdov, ani ich posudzovanie skutkových otázok. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného

súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (*mutatis mutandis* I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Podstata námietok sťažovateľa týkajúca sa porušenia práva na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 46 ústavy spočíva v jeho tvrdení o krajne nesprávnom právnom posúdení veci, resp. o zjavne nesprávnej aplikácii ustanovenia § 52 ods. 1 a nasl. zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) – (ďalej len „katastrálny zákon“) v znení účinnom do 31. decembra 2001 v napadnutom rozsudku, pretože podľa neho neboli v zmysle uvedeného „reštitučného“ ustanovenia katastrálneho zákona splnené podmienky na zmenu priebehu hraníc a na vydanie sporných území Obci Štrba.

Podľa § 52 ods. 1 katastrálneho zákona v znení účinnom do 31. decembra 2001 katastrálny úrad na návrh obce alebo obyvateľov obce v konaní rozhodne o zmene priebehu hranice obce alebo hranice katastrálneho územia (ďalej len „priebeh hranice“) vtedy, ak sa zmena priebehu hranice vykonala v rokoch 1948 až 1989 bez súhlasu obce alebo obyvateľov obce.

Úlohou súdov [najvyššieho súdu a Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“), ale aj Správy katastra Poprad (ďalej len „katastrálny úrad“)] bolo interpretovať „reštitučné“ ustanovenie § 52 katastrálneho zákona (účinného do 31. decembra 2001) ústavne konformným spôsobom. Toto reštitučné ustanovenie bolo treba vykladať a aplikovať tak, aby nezaložil vo svojich dôsledkoch nové krivdy v novokonštituovaných samosprávnych, majetkových a ďalších vzťahoch. Iný výklad by celkom odporoval princípom reštitučných zákonov, ktoré smerujú k čiastočnej náprave krívd, a nie vytváraniu nových krívd.

Ústavný súd už pripomenul, že nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov, ale je súdnym orgánom ochrany ústavnosti, a preto v okolnostiach danej veci nie je príslušný zaoberať sa konkrétnymi problémami určenia priebehu hranice obcí, resp. hranice katastrálneho územia, dôvodmi zápisov do katastra nehnuteľností a ich dopadmi pri

uplatňovaní vlastníckych práv a samosprávnych právomocí, pokiaľ tým súčasne nedochádza k porušeniu ústavne zaručených základných práv a ústavných princípov účastníkov súdneho konania. Pre posúdenie ústavnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu považoval ústavný súd za kľúčové zistiť, či spôsob, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, resp. svoje stanovisko o zákonnosti rozhodnutia katastrálneho úradu a krajského súdu, je ústavne konformný. Inými slovami, úlohou ústavného súdu bolo zistiť, či spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení a aplikovaných právnych predpisov, ktorými najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, vzhľadom na zistený skutkový stav nie je svojvoľný (arbitrárny) alebo ústavne neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovaných právnych úprav.

Z dôvodu zrozumiteľnosti ústavný súd v predmetnom náleze inštitút podľa § 52 a nasl. katastrálneho zákona označuje „obecnou reštitúciou“. Účelom reštitučných zákonov vo všeobecnosti bolo napraviť niektoré (nie všetky) krivdy vzniknuté svojvôľou moci v dobe neslobody. V danej veci má zásadný význam posúdenie otázky, či dotknuté územné časti boli, alebo neboli vylúčené v rozhodnom období v prospech územia Vysokých Tatier. Ústavný súd vychádza v tomto smere z nutnosti rešpektovať vôľu „zákonodarcu“, pokiaľ ide o naplnenie zmyslu a účelu „reštitučného“ ustanovenia § 52 katastrálneho zákona, ktorým je zmiernenie krívd voči princípom samosprávnosti (samosprávam) spáchaných v období neslobody. Rozhodnú dobu pre obecnú reštitúciu ustanovil zákonodarca v § 52 ods. 1 katastrálneho zákona na obdobie rokov 1948-1989. Takéto vymedzenie rozhodnej doby je zhodné s vymedzením podľa zákona č. 480/1991 Zb. o dobe neslobody, podľa zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, ako aj podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku. Z uvedeného je zrejmé, že zákonodarca obdobie tzv. tretej republiky - Československej republiky (1945-1948), počas ktorej bolo prijaté nariadenie Slovenskej národnej rady č. 52/1947 Sb. n. SNR o utvorení obce Vysoké Tatry a o zaistení rozvoja tatranského kraja (ďalej len „nariadenie č. 52/1947 Zb.“), nepovažuje na reštitučné účely za dobu neslobody. Ústavný súd, ktorý vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne (a nie formálne) poňatie právneho štátu a výklad právnych noriem z hľadiska ich zmyslu a účelu,

pripúšťa, že v platnom právnom poriadku už ani v roku 1947 nešlo o klasické uplatnenie samosprávneho princípu, pretože sa už prešlo ku koncepcii národných výborov, došlo k tomu však bez toho, aby obce stratili svoju „právnú osobnosť“ [Mikule V.: K ústavným základům územní samosprávy. In: Jan Kysela (ed.) Deset let Ústavy České republiky, Praha: Eurolex Bohemia 2003, s. 413]. V danom prípade teda nebol žiadny právny alebo iný dôvod výkladom rozšíriť obdobie neslobody ustanovené zákonodarcom, pričom bolo treba tiež rešpektovať princíp del'by moci tak, ako to už bolo uvedené.

Podobne, ako v čase neslobody totalitný štát nerešpektoval slobody fyzických osôb, úplne mocensky ovládol aj sféru obecného zriadenia. Osobitosťou obecných reštitúcií je skutočnosť, že pri zásahoch voči obciam nedochádzalo k prevzatiu majetku štátom, ale spravidla k mocenskému prerozdeľovaniu územia medzi obce. Z teoretickoprávneho hľadiska obce síce právne existovali aj v dobe neslobody, ale ich samosprávna moc a subjektivita spočívali (porov.: Kopecký, M.: Právní postavení obcí, základy obecního práva. Praha: Codex Bohemia 1998, s. 43). Obce boli spravované centralisticky, štátnymi národnými výbormi so symbolickým miestnym zastupiteľským, nedemokraticky voleným prvkom. Štát často utilitárne, bez rešpektu k historickým územným tradíciám vykonával územné zmeny medzi obcami. Účelom obecnej reštitúcie je preto napraviť nedemokratické, mocenské zásahy do základného znaku obce, do jej územia.

Ústavný súd konštatuje, že právna situácia týkajúca sa Vysokých Tatier je unikátna tým, že niet inej obce v bývalej Československej republike, ktorá by bola zriadená zákonom z územia iných obcí (nie priradenie územia obce k už existujúcej obci - porov. zákon č. 213/1919 Sb. o sloučení sousedních obci s Brnem a zákon č. 214/1919 Sb. o sloučení sousedních obci s Olomoucem, pozn.). Slovenská národná rada sa ako zákonodarný orgán na Slovensku v rámci svojej zákonodarnej právomoci uzniesla na nariadení (ktoré malo silu zákona) č. 52/1947 Zb., a to s účinnosťou od 26. mája 1947. Forma zákona bola v danom prípade pravdepodobne použitá aj z dôvodu, že Vysoké Tatry boli zriadené jednak pohltením celej obce a jednak prevzatím len časti územia iných obcí, čo je situácia týkajúca sa predmetnej s'ťažnosti. Zo skutočnosti, že zákon zakladá konkrétnu obec vyplýva osobitosť prípadu, keď kataster nehnuteľností v obecno-reštitučnom konaní individuálnym aktom, samozrejme na základe katastrálneho zákona, zmenil účinky zákona, hoc už zrušeného, a nie účinky individuálneho právneho aktu. Napriek tomu, že nariadenie č. 52/1947 Zb.

a zákon Slovenskej národnej rady č. 3/1954 Sb. n. SNR o pôsobnosti, organizácii a o územnom obvode Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách (ďalej len „zákon č. 3/1954 Zb.“) už boli zrušené, tieto sú určujúce pre podobu súčasnej samosprávy Vysokých Tatier, ktorá sa obnovila 24. novembra 1990 ústavným zákonom č. 294/1990 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa ústavný zákon č. 100/1960 Zb. Ústava Československej socialistickej republiky a ústavný zákon č. 143/1968 Zb. o československej federácii a ktorým sa skracuje volebné obdobie národných výborov a zákonom Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Spočívajúca samospráva obce Vysoké Tatry vzniknutá v roku 1947 sa obnovila v roku 1990, aj keď pod názvom Starý Smokovec.

Ústavný súd v daných súvislostiach musel predovšetkým preskúmať posúdenie otázky účinkov nariadenia č. 52/1947 Zb. a zákona č. 3/1954 Zb.

Podľa nariadenia č. 52/1947 Zb. vylúčené územia označených obcí (a územie zrušenej obce) vytvorili územie obce Vysoké Tatry dňom účinnosti tohoto nariadenia, teda 26. mája 1947. Všetky ostatné súvisiace úkony (napr. „zápis zmien, nastalých podľa tohto nariadenia... v pozemkových a iných knihách“, vytýčenie priebehu hraníc obce v prírode atď.) spadajúce do rozhodného obdobia mali podľa názoru ústavného súdu iba deklaratórny a vykonávací charakter. Ak katastrálny úrad a všeobecné súdy vychádzali z toho, že „prvé opatrenia na vykonanie nariadenia č. 52/1947 Sb. n. SNR sú datované 7. 10. 1948, 7. 7. 1948, 15. 8. 1948 resp. 18. 8. 1950, teda spadajú už do rozhodného obdobia, pričom podľa § 6 ods. 2 zák. č. 3/1954 Sb. n. SNR je ich potrebné považovať za opatrenia podľa tohoto zákona“, svojím výkladom extrémne vybočili z rámca predmetného reštitučného ustanovenia, pretože právne účinky nariadenia č. 52/1947 Zb. nastali ex lege už 26. mája 1947 (bez ohľadu na vykonávacie opatrenia uskutočnené v rozhodnom období). Okrem uvedeného ústavný súd poukazuje na to, že vzhľadom na účel obecno-reštitučného zákona, ktorým je náprava nedemokratických mocenských zásahov do samosprávy, je rozhodujúce, že o vytvorení obce Vysoké Tatry rozhodol demokratický parlament v roku 1947, a nie to, kedy bol zákon technicky vykonaný. Argumentácia najvyššieho súdu slovom „vykonala“ z ustanovenia § 52 katastrálneho zákona vychádza len z jazykového, resp. mechanického výkladu, ktorý je v zjavnom rozpore s účelom právnej normy.

Ďalším nosným argumentačným pilierom napadnutých rozhodnutí bol zjavne spochybniteľný právny názor katastrálneho úradu a všeobecných súdov, podľa ktorého

„zákon č. 3/1954 Sb. n. SNR a nariadenie č. 6/1954 Sb. n. SNR nanovo upravuje spornú hranicu medzi dotknutými katastrálnymi územiami“. Súdny výklad vychádza aj z toho, že „Zo žiadneho ustanovenia zák. č. 3/1954 Sb. z. SNR a nariadenia č. 6/1954 Sb. n. SNR nevyplýva, že by sa malo uskutočniť len doplnenie priebehu hranice určenej nariadením SNR č. 52/1947 Sb. n. SNR“.

V prípade, keď existuje viacero možností výkladu právneho predpisu alebo jeho ustanovenia, treba prihliadať na účel právnej úpravy. K tomu ústavný súd tiež podotýka, že aj keď argument zámeru historického zákonodarcu má v metóde výkladu všeobecne záväzných právnych predpisov len subsidiárne miesto, na základe rozpravy „o zpráve výborov právneho, kultúrneho a rozpočtového, o návrhu sboru povereníkov na vydanie zákona SNR o pôsobnosti, organizácii a územnom obvode Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách z 23. zasadnutia Slovenskej národnej rady z 25. marca 1954, ktorá môže nepochybne napomôcť identifikácii zmyslu a účelu zákona č. 3/1954 Zb., možno dospieť k záveru, že aj z vystúpenia poslanca Michala Chudíka vyplýva, že „Rozšírenie územia Mestského národného výboru Vysoké Tatry, najmä jeho západnej časti je len vlastne realizovaním prirodzenej a riadne odôvodnenej požiadavky ešte z roku 1947...“, a teda že predmetná úprava bola prijatá v danom aspekte s cieľom „rozšírenia“ územnej časti Vysokých Tatier založenej (konštituovanej) už nariadením č. 52/1947 Zb. Ak územné časti, ktoré Vysoké Tatry získali v roku 1947, do prijatia zákona č. 3/1954 Zb. neboli „vrátené pôvodným obciam, tieto územia nemohli byť „nanovo“ pridelené Vysokým Tatrám, a teda mohli byť iba rozšírené. Ak katastrálny úrad, ako aj všeobecné súdy vychádzali z toho, že územie Vysokých Tatier bolo v roku 1954 uvedenými právnymi predpismi „nanovo“ vyčlenené z územia susediacich obcí a že nariadenie č. 52/1947 Zb. bolo v roku 1954 zrušené ex tunc, treba ich právny výklad (a aplikáciu) považovať za interpretáciu extrémnu, teda za postup, ktorý stojí v príkrom rozpore s cieľom „reštitučného ustanovenia § 52 katastrálneho zákona účinného do 31. decembra 2001. Už spomínaným účelom obecnej reštitúcie je napraviť totalitné deformácie území samosprávy. V uvedenom prípade je však totalitnou deformáciou len odobratie ďalšieho (rozšíreného), nie pôvodného územia. Vo vzťahu k pôvodne odobratému územiu nejde o deformáciu, pretože ak by aj zákon č. 3/1954 Zb. nebol vôbec prijatý, aj tak by pôvodne odobraté územie stále patrilo Vysokým Tatrám na základe nariadenia č. 52/1947 Zb. Len kvôli legislatívnej technike sa nemôže poprieť

účel obecnej reštitúcie a účinok nariadenia č. 52/1947 Zb. Zákon č. 3/1954 Zb. teda z pohľadu obecných reštitúcií nemožno považovať za akt, ktorým sa odobralo územie pôvodne pričlenené sťažovateľovi. Výklad najvyššieho súdu a krajského súdu, podľa ktorých „ak by ku dňu účinnosti zákona č. 3/1954 mal platiť právny stav vytvorený nariadením č. 52/1947, zákonodarca by už nemohol označiť pozemky za pozemky obcí (aj obce Štrba), keďže by už tvorili územie Vysokých Tatier, nemožno akceptovať, lebo popiera evidentnú právnu realitu medzi rokmi 1947-1954, keď dané pozemky boli súčasťou obce Vysoké Tatry. Uvedený výklad protirečí názoru týchto samotných súdov o vykonaní úkonov nariadenia č. 52/1947 Zb. v rozhodnom období. Ústavný súd opätovne uvádza, že ide o otázku legislatívnej techniky a snahy novej moci diskontinuitne sa vysporiadať s normotvorbou pred roku 1948 (porov. stenografický zápis o priebehu 23. zasadnutia Slovenskej národnej rady, ktoré sa uskutočnilo 25. marca 1954 v Bratislave, <http://www.nrsr.sk/dk/Download.aspx?MasterID=181690&Type=DocVar&DocVarID=42519&DocID=285568>).

Zrušením nariadenia so silou zákona iným zákonom, t. j. predpisom rovnakej právnej sily, nedošlo v danom prípade k absolútnemu zániku, resp. k absolútnej negácii právnych vzťahov upravených skorším právnym predpisom, ale došlo iba k ich modifikácii na pomery upravené novým právnym predpisom.

Obec Vysoké Tatry (v súčasnosti mesto Vysoké Tatry) existuje nepretržite dosiaľ od 26. mája 1947, keď nadobudlo právoplatnosť nariadenie č. 52/1947 Zb., pričom od tej doby nezanikla, nezlúčila sa s inou obcou a ani s inou obcou nesplynula takým spôsobom, ktorý by znamenal zánik obce. Zrušenie nariadenia č. 52/1947 Zb. ustanovením § 5 zákona č. 3/1952 Zb. nemohlo spätne spochybníť existenciu sťažovateľa.

Vzhľadom na uvedené konštatovania dospel ústavný súd k rozhodnutiu, že reštitučné ustanovenie § 52 ods. 1 katastrálneho zákona, ktorého cieľom bolo zmierniť krivdy spočívajúce vo svojvoľnom odňatí území obciam v rokoch 1948 - 1989, sa nevzťahovalo na nariadenie č. 52/1947 Zb., ktorým bola s účinnosťou od 26. mája 1947, t. j. pred rozhodným obdobím, utvorená obec Vysoké Tatry (sťažovateľ) a určená hranica medzi obcou Štrba a sťažovateľom. Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd predovšetkým tým, že nevzal do úvahy účel obecno-reštitučných noriem (porov.: Holländer, P.: Filozofie práva. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, s. 80 a nasl.), rozhodol arbitrárne, čím porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu. Závery, ku ktorým najvyšší súd (predtým aj krajský súd a katastrálny úrad)

v odôvodnení napadnutého rozsudku (a súvisiacich rozhodnutí) dospel, nerešpektuje účel „reštitučného“ ustanovenia § 52 katastrálneho zákona, a tak extrémne vybočuje z rámca súvisiacej platnej právnej úpravy, a preto nesporne zasahuje do ústavne zaručeného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti napadnutým rozsudkom (ako i rozhodnutiami, ktoré tomuto rozsudku predchádzali) došlo k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ústavy...

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že vzhľadom na to, že „rozšírené“ územné časti boli odčlenené od pôvodných obcí (konkrétne aj od obce Štrba) na základe zákona č. 3/1954 Zb. a nariadenia Sboru povereníkov č. 6/1954 Sb. n. SNR o podrobnom vymedzení územia obvodu Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách a jednotlivých obvodných národných výborov už v období neslobody, aplikácia § 52 katastrálneho zákona na tieto „rozšírené“ územné časti v prípade splnenia všetkých zákonných náležitostí je aj podľa názoru ústavného súdu plne akceptovateľná.»

V.

Zhrnutie skutkového stavu, relevantnej právnej úpravy, vymedzenie podstatnej právnej otázky, právnych záverov najvyššieho súdu a právne závery II. senátu k podstatnej právnej otázke

5.1 Územia „Štrbského Plesa“ a „Tatranskej Štrby“ boli historicky súčasťou obce Štrba. Následne boli tieto územia odčlenené (bez súhlasu obyvateľov obce) od obce Štrba a stali sa súčasťou mesta Vysoké Tatry. Tieto územia ako súčasť mesta Vysoké Tatry tvorili súčasť katastrálneho územia s názvom Štrbské Pleso.

Uznesením pléna Okresného národného výboru v Poprade č. 90 z 23. marca 1976 bolo územie „Tatranskej Štrby“ o celkovej výmere 380 ha odčlenené (bez súhlasu obyvateľov obce) z katastrálneho územia Štrbské Pleso tvoriace mesto Vysoké Tatry a vrátené späť obci Štrba, ktorej bolo pôvodne odňaté.

Podľa § 52 ods. 1 katastrálneho zákona v znení platnom do 31. decembra 2001 v spojení s §79c katastrálneho zákona sa Obec Štrba na katastrálnom úrade domáhala svojím návrhom z 30. decembra 1997 zmeny priebehu hranice s mestom Vysoké Tatry - prinavrátением územia „Štrbské Pleso“ od mesta Vysoké Tatry (z dôvodu vykonania zmeny hranice týkajúcej sa tohto územia v neprospech obce Štrba v rozhodnom období) a Mesto Vysoké Tatry sa návrhom z 20. decembra 1997 domáhalo zmeny priebehu hranice s obcou Štrba – prinavrátением územia „Tatranská Štrba“ od obce Štrba (z dôvodu vykonania zmeny hranice týkajúcej sa tohto územia v neprospech mesta Vysoké Tatry v rozhodnom období - v roku 1976).

V správnych a v následných súdnych konaniach z hľadiska posúdenia reštitučných nárokov obce Štrba (vo veci prinavrátения územia „Štrbského Plesa“ od mesta Vysoké Tatry) a mesta Vysoké Tatry (vo veci reštitučného prinavrátения územia „Tatranskej Štrby“ od obce Štrba) bola rozhodujúcou a podstatnou otázka, či v zmysle § 52 ods. 1 katastrálneho zákona k vykonaniu prvej zmeny historickej hranice obce Štrba tak, že územia „Štrbského Plesa“ a „Tatranskej Štrby“ boli odčlenené od obce Štrba a stali sa súčasťou mesta Vysoké Tatry, došlo v rozhodnom období rokov 1948 - 1989 alebo pred rozhodným obdobím.

Táto otázka bola rozhodujúcou a podstatnou aj z hľadiska posúdenia reštitučných nárokov mesta Vysoké Tatry (vo veci reštitučného prinavrátения územia „Tatranskej Štrby“ od obce Štrba), pretože od jej posúdenia záviselo, či popri reštitučnom nároku mesta Vysoké Tatry na prinavrátения územia „Tatranskej Štrby“ (z dôvodu vykonania zmeny hranice v rozhodnom období - v roku 1976 v neprospech mesta Vysoké Tatry) vznikol súbežný reštitučný nárok obce Štrba na prinavrátения tohto územia od mesta Vysoké Tatry (z dôvodu vykonania prvej zmeny hranice obcí týkajúcej sa tohto územia v rozhodnom období v neprospech obce Štrba).

V tejto súvislosti treba poznamenať, že v priebehu správneho konania a následných súdnych konaní vo veci „Tatranská Štrba“ nebol sporným právny záver vyslovený rozhodujúcimi orgánmi, že v prípade vzniku súbehu reštitučných nárokov má prioritu reštitúcia v poradí prvého zásahu do hraníc obcí, teda zásahu vykonaného v neprospech

obce Štrba, a nemôže byť akceptovaný nárok na reštitúciu v poradí druhého zásahu do hraníc obcí, teda zásahu vykonaného v roku 1976 v neprospech mesta Vysoké Tatry. Spornou bola len otázka, či vôbec vznikol súbeh reštitučných nárokov, teda či k vykonaniu zmeny hraníc v neprospech obce Štrba došlo v rozhodnom období.

5.2 Relevantným na posúdenie rozhodujúcej a podstatnej otázky (či v zmysle § 52 ods. 1 katastrálneho zákona k vykonaniu prvej zmeny historickej hranice obce Štrba, v dôsledku ktorej boli územia „Štrbského Plesa“ a „Tatranskej Štrby“ odčlenené od obce Štrba a stali sa súčasťou mesta Vysoké Tatry, došlo v rozhodnom období rokov 1948 - 1989 alebo pred týmto rozhodným obdobím) boli tieto právne predpisy a skutkový stav:

Podľa § 52 ods. 1 katastrálneho zákona v znení platnom do 31. decembra 2001 katastrálny úrad na návrh obce alebo obyvateľov obce v konaní rozhodne o zmene priebehu hranice obce alebo hranice katastrálneho územia vtedy, ak sa zmena priebehu hranice vykonala v rokoch 1948 až 1989 bez súhlasu obyvateľov obce.

Zákonom č. 255/2001 Z. z. s účinnosťou od 1. januára 2002 bolo zrušené ustanovenie § 52 ods. 1 katastrálneho zákona a novým prechodným ustanovením § 79c katastrálneho zákona bolo ustanovené, že začaté konanie... o určení priebehu hranice obce alebo hranice katastrálneho územia do 1. januára 2002 sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Podľa § 1 a 2 nariadenia č. 52/1947, ktoré nadobudlo účinnosť 27. mája 1947, územné časti uvedené v prílohe č. 1 nariadenia sa vylučujú z obvodov označených obcí a tvoria obec Vysoké Tatry. Podľa § 11 nariadenia č. 52/1947 zápis zmien, nastalých podľa tohto nariadenia, vykoná sa v pozemkových a iných verejných knihách z moci úradnej.

Podľa § 12 nariadenia č. 52/1947 podrobnosti k jednotlivým ustanoveniam tohto nariadenia, najmä k ustanoveniam § 2 určí - pokiaľ vec spadá do jeho pôsobnosti - Povereníctvo vnútra.

Do 1. januára 1948 nebol v zmysle § 11 nariadenia č. 52/1947 vykonaný v pozemkových a iných verejných knihách zápis zmien hraníc dotknutých obcí a neboli v zmysle § 12 nariadenia č. 52/1947 určené podrobnosti k jednotlivým jeho ustanoveniam ani k ustanoveniu § 2. Prvé opatrenia na vykonanie nariadenia č. 52/1947 sú datované 7. októbra 1948, 7. júla 1948, 15. augusta 1948, resp. 18. augusta 1950.

Zákonom Slovenskej národnej rady č. 3/1954 Sb. n. SNR o pôsobnosti, organizácii a o územnom obvode Mestského národného výrobu vo Vysokých Tatrách z 25. marca 1954, ktoré nadobudlo účinnosť 17. mája 1954 (ďalej len „zákon č. 3/1954“), bolo v § 2 ods. 1 ustanovené, že územie, označené hranicami, uvedenými v prílohe tohto zákona je územím Vysokých Tatier a obvodom Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách, v § 5 bolo zrušené nariadenie č. 52/1947 a v § 6 ods. 2 bolo uvedené, že opatrenia urobené na výkon tohto zákona pred počiatkom jeho účinnosti, sa považujú za opatrenia podľa tohto zákona. Podľa § 4 písm. a) zákona č. 3/1954 bol zbor povereníkov poverený nariadením upraviť podrobné vymedzenie územia Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách a jednotlivých obvodných národných výborov.

Nariadením Sboru povereníkov č. 6/1954 Sb. n. SNR o podrobnom vymedzení územia obvodu Mestského národného výboru vo Vysokých Tatrách a jednotlivých obvodných národných výborov, ktoré nadobudlo účinnosť 17. mája 1954 (ďalej len „nariadenie č. 6/1954“), bolo vymedzené územie Vysokých Tatier v hraniciach popísaných v prílohe č. 2 tohto nariadenia (§ 1 nariadenia) s tým, že o vytýčenie, obmedzníkovanie, zakreslenie, vyhotovenie dokumentácie hraníc sa postarajú príslušné orgány štátnej správy.

5.3 Katastrálny úrad vyhovel návrhu Obce Štrba na prinavrátanie územia „Štrbského Plesa“ (rozhodnutie sp. zn. H-11/97 zo 4. marca 2004) a zamietol návrh Mesta Vysoké Tatry na prinavrátanie územia „Tatranskej Štrby“ (rozhodnutie sp. zn. H-3/97 z 11. marca 1997). Mesto Vysoké Tatry sa podanými odvolaniami proti obom týmto rozhodnutiam domáhalo podľa V. časti Občianskeho súdneho poriadku ich preskúmania v súdnom konaní. Samostatné odvolacie konania boli pôvodne vedené Krajským súdom v Prešove a po vznesení námietky zaujatosti a prikázaní veci najvyšším súdom boli samostatne vedené

krajským súdom, ktorý vo veci rozhodol. Krajský súd potvrdil rozhodnutia katastrálneho úradu (vo veci „Štrbského Plesa“ rozsudkom sp. zn. 24 Sp 16/05 z 29. novembra 2005 a vo veci „Tatranskej Štrby“ rozsudkom sp. zn. 23 Sp 25/05 z 29. novembra 2005). Po podaní odvolaní Mestom Vysoké Tatry proti rozsudkom krajského súdu, tieto preskúmaval najvyšší súd v samostatných odvolacích konaniach. Najvyšší súd potvrdil rozsudky krajského súdu (vo veci „Štrbského Plesa“ rozsudkom sp. zn. 4 SžoKS 21/2006 z 3. mája 2007 a vo veci „Tatranskej Štrby“ rozsudkom sp. zn. 3 SžoKS 21/2006 z 3. mája 2007).

Najvyšší súd sa v oboch odvolacích konaniach a oboch rozsudkoch (t. j. vo veci „Štrbské Pleso“ ako aj vo veci „Tatranská Štrba“) stotožnil so závermi katastrálneho úradu a závermi krajského súdu v rozhodujúcej právnej otázke a dospel k záveru, že v zmysle § 52 ods. 1 katastrálneho zákona k vykonaniu prvej zmeny historickej hranice obce Štrba tak, že územia „Štrbského Plesa“ a „Tatranskej Štrby“ boli odčlenené od obce Štrba a stali sa súčasťou mesta Vysoké Tatry, došlo v rozhodnom období rokov 1948 - 1989. Dôvody tohto svojho právneho záveru k rozhodujúcej právnej otázke najvyšší súd podrobne rozviedol vo svojom rozsudku vo veci „Štrbské Pleso“. Vo svojom rozsudku vo veci „Tatranská Štrba“ si tieto závery osvojuje a považuje za dané v nadväznosti na posúdenie ďalšej právnej otázky o súbehu reštitučných nárokov, ktorej právne posúdenie nebolo a nie je sporné.

Najvyšší súd vo svojom rozsudku vo veci „Štrbské Pleso“ svoj záver, že k vykonaniu prvej zmeny hraníc obce Štrba v zmysle § 52 ods. 1 katastrálneho zákona v znení platnom do 31. decembra 2001 došlo v rozhodnom období rokov 1948 - 1989, t. j. po 1. januári 1948, a nie účinnosťou nariadenia č. 52/1947, odôvodnil poukazom na samotné znenie § 52 ods. 1 katastrálneho zákona, ktoré umožňuje reštitučné prinavrátanie hraníc do pôvodného stavu v prípade, ak došlo k „vykonaniu“ ich zmeny v rozhodnom období. Pričom podľa najvyššieho súdu *„ku reálnemu vymedzeniu územia daného nariadením č. 52/1947 Sb. n. SNR došlo až v rozhodnom období“*. Uvedené preukazuje skutočnosť, že *„prvé opatrenia na vykonanie nariadenia č. 52/1947 Sb. n. SNR sú datované 7. 10. 1948, 7. 7. 1948, 15. 8. 1948 resp. 18. 8. 1950, teda spadajú už do rozhodného obdobia, pričom podľa § 6 ods. 2 zák. č. 3/1954 Sb. z. SNR je ich potrebné považovať za opatrenia podľa tohto zákona“*. V tejto súvislosti najvyšší súd vyslovil, že *„samotné nariadenie obsahuje v § 12*

ods. 1 úpravu, podľa ktorej Povereníctvo vnútra malo určiť podrobnosti k jednotlivým ustanoveniam tohoto nariadenia najmä k jeho § 2, ktoré stanovilo, že územné časti vymedzené v § 1 tvoria obec Vysoké Tatry. Vydanie takého vykonávacieho predpisu však preukázané nebolo. V § 11 nariadenia sa tiež ustanovilo, že zápis zmien podľa tohoto nariadenia sa vykoná z moci úradnej. Vykonanie zápisov z moci úradnej týkajúcich sa zmeny hraníc medzi dotknutými obcami dokumentované rovnako nebolo. Zákonom č. 3/1954 Sb. bolo napokon predmetné nariadenie zrušené (§ 5 zákona). Jeho následná realizácia preto ani nebola možná... k vykonaniu zmeny priebehu hranice v zmysle vyššie uvedeného nepostačuje len samotné nové určenie priebehu hranice právnym predpisom, ale potrebná aj aktívna činnosť príslušných orgánov aplikujúcich právo, do pôsobnosti ktorých patrí zápis zmien do príslušných verejných kníh. Také postupy do 1. 1. 1948 v zmysle nariadenia č. 52/1947 Sb. navrhovateľom preukázané v konaní neboli, pričom sám nenamietal vykonanie zmien po 1. 1. 1948 a osobitne po prijatí zákona č. 3/1954 Sb.“. Podľa najvyššieho súdu to, že „ku reálnemu vymedzeniu územia daného nariadením č. 52/1947 Sb. n. SNR došlo až v rozhodnom období“, vyplýva aj z katastrálnym úradom vykonaného porovnania pozemkov „odňatých obci Štrba nariadením č. 52/1947 Sb. n. SNR a zákonom č. 3/1954 Sb., v spojitosti s nariadením č. 6/1954 Sb., a nad ich rámec aj bez právneho dôvodu“, čo je dokumentované aj v geometrickom pláne tvoriacom prílohu rozhodnutia katastrálneho úradu sp. zn. H-11/97.

Ďalším argumentom najvyššieho súdu na podporu záveru, že k vykonaniu prvej zmeny priebehu hraníc obce Štrba došlo v rozhodnom období, bolo aj to, že „zákon č. 3/1954 Sb. n. SNR a nariadenie č. 6/1954 Sb. n. SNR nanovo upravuje spornú hranicu medzi dotknutými katastrálnymi územiaми obcí Štrba a Vysoké Tatry a uvádza, ktoré pozemky tvoria územie Vysokých Tatier“. Z obsahu odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu možno ustáliť, že tento záver „o nanovo upravenej hranici“ opiera o zistenie, že „Zo žiadneho ustanovenia zák. č. 3/1954 Sb. z. SNR a nariadenia č. 6/1954 Sb. n. SNR nevyplýva, že by sa malo uskutočniť len doplnenie priebehu hranice určenej nariadením SNR č. 52/1947 Sb. n. SNR“. Zároveň uviedol: „ak by ku dňu účinnosti zákona č. 3/1954 Sb. (17. 5. 1954) mal už platiť právny stav vytvorený nariadením č. 52/1947 Sb., zákonodarca by už nemohol označiť tieto pozemky za pozemky obcí (aj Obce Štrba.), keďže

by už tvorili územie Vysokých Tatier od roku 1947, resp. by ich označil za bývalé pozemky obcí, odčlenené podľa nariadenia č. 52/1947 Sb., čo sa však v zákone č. 3/1954 Sb. takto nestalo.“

Najvyšší súd vo svojom rozsudku vo veci „Tatranská Štrba“ uvádza: „... rozhodnutie odporcu (katastrálneho úradu, pozn.) a jeho argumentácia zodpovedá legitímnemu cieľu nápravy krívd, ktorý bol ustanovením § 52 katastrálnym a ktoré ustanovenie má nepochybne reštitučnú povahu. V danom prípade nejde síce o reštitúciu (navrátenie) vlastníckych práv, ale o navrátenie hraníc obcí do pôvodného stavu, v danom prípade do stavu pred 1. 1. 1948. Prvotný zásah do priebehu hranice bol nepochybne v neprospech Obce Štrba a v prospech navrhovateľa Obce Vysoké Tatry. Navrhovateľ preto, hoci formálne splňa podmienky § 52 katastrálneho zákona (zmena hranice bez súhlasu obce a obyvateľov v rozhodnom období) na nové určenie hranice, vzhľadom na rozhodnutie ONV v Poprade z roku 1976, ktorým sa hranica len vrátila do pôvodného stavu, nespĺňa podmienky § 52 zákona v materiálnom zmysle. Nemôže preto dôjsť k reštitúcii takého priebehu hranice v zmysle sledovaného cieľa, ktorým sa hranica opätovne stanoví podľa zák. č. 3/1954 Sb. v neprospech Obce Štrba.“

5.4 Mesto Vysoké Tatry (aj mestské zastupiteľstvo) vo svojich sťažnostiach podaných ústavnému súdu vo veci „Štrbské Pleso“ a vo veci „Tatranská Štrba“ rovnako ako v priebehu správnych a následných súdnych konaní namietali nesprávnosť právnych záverov katastrálneho úradu одобrených krajským súdom aj najvyšším súdom v podstatnej právnej otázke. Podľa ich názoru v zmysle § 52 ods. 1 katastrálneho zákona k vykonaniu prvej zmeny historickej hranice obce Štrba, v dôsledku ktorej boli územia „Štrbského Plesa“ a „Tatranskej Štrby“ odčlenené od obce Štrba a stali sa súčasťou mesta Vysoké Tatry, nedošlo v rozhodnom období rokov 1948 - 1989, ale ešte pred týmto rozhodným obdobím, a to dňom účinnosti nariadenia č. 52/1947.

5.5 II. senát vo svojom náleze č. k. II. ÚS 91/08-111 z 9. septembra 2008 vo veci „Štrbské Pleso“ závery najvyššieho súdu posúdil ako extrémne vybočujúce z rámca reštitučného ustanovenia § 52 katastrálneho zákona v znení platnom do 31. decembra 2001

a rozporné s účelom tohto reštitučného ustanovenia. Preto rozsudok najvyššieho súdu vo veci „Štrbské Pleso“ vyhodnotil ako arbitrárny a porušujúci základné práva Mesta Vysoké Tatry podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, tento rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a vo veci samej, teda aj k rozhodujúcej právnej otázke urobil vlastné právne závery.

II. senát v úvode svojho stanoviska k rozhodujúcej právnej otázke uvádza: *«Úlohou súdov... ale aj Správy katastra Poprad... bolo interpretovať „reštitučné“ ustanovenie § 52 katastrálneho zákona (účinného do 31. decembra 2001) ústavne konformným spôsobom. Toto reštitučné ustanovenie bolo treba vykladať a aplikovať tak, aby nezaložil vo svojich dôsledkoch nové krivdy v novokonštituovaných samosprávnych, majetkových a ďalších vzťahoch. Iný výklad by celkom odporoval princípom reštitučných zákonov, ktoré smerujú k čiastočnej náprave krívd, a nie vytváraniu nových krívd.»*

Podľa II. senátu *«Podľa nariadenia č. 52/1947 Zb. vylúčené územia označených obcí (a územie zrušenej obce) vytvorili územie obce Vysoké Tatry dňom účinnosti tohto nariadenia, teda 26. mája 1947. Všetky ostatné súvisiace úkony (napr. „zápis zmien, nastalých podľa tohto nariadenia... v pozemkových a iných knihách“, vytyčenie priebehu hraníc obce v prírode atď.) spadajúce do rozhodného obdobia mali... iba deklaratórny a vykonávací charakter... právne účinky nariadenia č. 52/1947 Zb. nastali ex lege už 26. mája 1947 (bez ohľadu na vykonávacie opatrenia uskutočnené v rozhodnom období)... vzhľadom na účel obecno-reštitučného zákona, ktorým je náprava nedemokratických mocenských zásahov do samosprávy, je rozhodujúce, že o vytvorení obce Vysoké Tatry rozhodol demokratický parlament v roku 1947, a nie to, kedy bol zákon technicky vykonaný.»*. Podľa II. senátu *«Argumentácia najvyššieho súdu slovom „vykonala“ z ustanovenia § 52 katastrálneho zákona vychádza len z jazykového, resp. mechanického výkladu, ktorý je v zjavnom rozpore s účelom právnej normy.»*

II. senát považoval za arbitrárny aj záver najvyššieho súdu, že zákon č. 3/1954 v spojení s jeho vykonávacím nariadením č. 6/1954 „nanovo“ upravuje hranice mesta Vysoké Tatry. Podľa II. senátu týmito právnymi predpismi nedošlo k vymedzeniu územia

mesta Vysoké Tatry „nanovo“, ale len k „rozšíreniu“ jeho územia vytvoreného, resp. „konštituovaného“ už nariadením č. 52/1947 dňom účinnosti tohto nariadenia 26. mája 1947, a preto reštitučné nároky obce Štrba podľa § 52 ods. 1 katastrálneho zákona môžu byť dôvodné len k tzv. rozšírenému územiu. Tento záver opiera o poukaz na účel právnej úpravy, t. j. na zámer Slovenskej národnej rady (ďalej len „SNR“) pri prijatí zákona č. 3/1954, pričom tento zámer podľa neho vyplýva z rozpravy na 23. zasadnutí SNR k návrhu tohto zákona. Z obsahu tejto rozpravy II. senát cituje časť z vystúpenia poslanca Michala Chudíka v znení „*Rozšírenie územia Mestského národného výboru Vysoké Tatry, najmä jeho západnej časti je len vlastne realizovaním prirodzenej a riadne odôvodnenej požiadavky ešte z roku 1947...*“.

Ďalej II. senát odôvodňuje svoj záver len o „rozšírení“ územia mesta Vysoké Tatry v rozhodnom období zákonom č. 3/1954, ako aj svoje závery o vzájomnom vzťahu a účinkoch nariadenia č. 52/1947 a zákona č. 3/1954 tým, že *«Ak územné časti, ktoré Vysoké Tatry získali v roku 1947, do prijatia zákona č. 3/1954 Zb. neboli „vrátené pôvodným obciam, tieto územia nemohli byť „nanovo“ pridelené Vysokým Tatrám, a teda mohli byť iba rozšírené... ak by aj zákon č. 3/1954 Zb. nebol vôbec prijatý, aj tak by pôvodne odobraté územie stále patrilo Vysokým Tatrám na základe nariadenia č. 52/1947 Zb... Zákon č. 3/1954 Zb. teda z pohľadu obecných reštitúcií nemožno považovať za akt, ktorým sa odobralo územie pôvodne pričlenené sťažovateľovi... Zrušením nariadenia so silou zákona iným zákonom, t. j. predpisom rovnakej právnej sily, nedošlo v danom prípade k absolútnemu zániku, resp. k absolútnej negácii právnych vzťahov upravených skorším právnym predpisom, ale došlo iba k ich modifikácii na pomery upravené novým právnym predpisom. Obec Vysoké Tatry (v súčasnosti mesto Vysoké Tatry) existuje nepretržite dosiaľ od 26. mája 1947, keď nadobudlo právoplatnosť nariadenie č. 52/1947 Zb., pričom od tej doby nezanikla, nezlúčila sa s inou obcou a ani s inou obcou nesplynula takým spôsobom, ktorý by znamenal zánik obce. Zrušenie nariadenia č. 52/1947 Zb. ustanovením § 5 zákona č. 3/1952 Zb. nemohlo spätne spochybniť existenciu sťažovateľa.»*

II. senát k výkladu najvyššieho súdu, podľa ktorého ak by ku dňu účinnosti zákona č. 3/1954 mal platiť právny stav vytvorený nariadením č. 52/1947, zákonodarca by už

nemohol označiť pozemky za pozemky obcí (aj obce Štrba), keďže by už tvorili územie Vysokých Tatier, uviedol, že tento „*popiera evidentnú právnu realitu medzi rokmi 1947 - 1954, keď dané pozemky boli súčasťou obce Vysoké Tatry. Uvedený výklad protirečí názoru týchto samotných súdov o vykonaní úkonov nariadenia č. 52/1947 Zb. v rozhodnom období.*“.

V súvislosti s posúdením vzájomného vzťahu a účinkoch nariadenia č. 52/1947 a zákona č. 3/1954 II. senát zdôraznil, že „*ide o otázku legislatívnej techniky a snahy novej moci diskontinuitne sa vysporiadať s normotvorbou pred roku 1948*“, opätovne poukázal na prepis stenografického záznamu z 23. zasadnutia SNR, na ktorom bol prijatý zákon č. 3/1954 a uviedol „*Len kvôli legislatívnej technike sa nemôže poprieť účel obecnej reštitúcie a účinkov nariadenia č. 52/1947 Zb.*“.

VI.

Stanovisko I. senátu ústavného súdu (ďalej len „I. senát“)

k rozhodnutiu II. senátu vo veci „Štrbské Pleso“ a právne závery I. senátu

6.1 Z obsahu dotknutých sťažností (vo veci „Štrbské Pleso“ aj vo veci „Tatranská Štrba“) vyplýva, že ich podstatou je namietanie rovnakých právnych záverov vyslovených najvyšším súdom v oboch jeho rozsudkoch (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Sž 21/06 z 3. mája 2007 vo veci „Štrbské Pleso“ a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Sž 21/06 z 3. mája 2007 vo veci „Tatranská Štrba“).

II. senát vo svojom náleze vo veci „Štrbské Pleso“ dospel k záveru o ústavnej nekonformnosti a arbitrárnosti právneho záveru najvyššieho súdu, a preto vyslovil porušenie základných práv Mesta Vysoké Tatry podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a základných práv mestského zastupiteľstva podľa čl. 67 ods. 1 a 3 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007. Zároveň vo svojom náleze vyslovil vlastný právny záver vo veci samej, ktorým má byť najvyšší súd viazaný podľa § 56 ods. 6 a 7 zákona o ústavnom súde v ďalšom konaní po zrušení jeho rozhodnutia a vrátení veci na ďalšie konanie.

I. senát pri prerokovaní sťažnosti vo veci „Tatranská Štrba“ dospel k odlišnému záveru ako II. senát, v zmysle ktorého právne závery najvyššieho súdu nepovažuje za ústavne nekonformné a arbitrárne, a tým porušujúce základné práva Mesta Vysoké Tatry podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 3 SžoKS 21/06 z 3. mája 2007. I. senát sa nestotožnil s právnymi závermi vyslovenými II. senátom vo veci samej.

Rovnaký základ odchylných právnych názorov obidvoch senátov ústavného súdu, t. j. posúdenie právneho významu nariadenia č. 52/1947 k reštitučným nárokom obce Štrba podľa § 52 ods. 1 katastrálneho zákona v znení účinnom do 31. decembra 2001 *prima facie* vyplýva už z porovnania príloh tohto nariadenia [konkrétne bodu 1 písm. b) prílohy] s nariadením č. 6/1954 (konkrétne prílohy 1 písm. A bod 5)], a to pokiaľ ide (v prípade I. senátu ústavného súdu) o totožnosť identifikácie územia obce Štrba v rámci oboch uvedených právnych predpisov (z porovnania tam rozpísaných parcelných čísel je zrejmé, že v týchto predpisoch došlo v súvislosti s prepisom parcelných čísel k „pochybeniu“ vo vymedzení iba dvoch parcel, ostatné sú identické).

6.2 Vo veci „Tatranská Štrba“ sa I. senát stotožňuje so záverom najvyššieho súdu, podľa ktorého prvá zmena hranice obce Štrba spočívajúca v odčlenení území „Štrbského Plesa“ a „Tatranskej Štrby“ od obce Štrba a súčasnom pričlenení týchto území do územia mesta Vysoké Tatry bola vykonaná v rozhodnom období rokov 1948 – 1949, a to bez súhlasu obyvateľov obce, a preto sú splnené zákonné podmienky na akceptovanie reštitučných nárokov obce Štrba v zmysle § 52 ods. 1 katastrálneho zákona.

6.3 Pri posúdení právnych záverov najvyššieho súdu I. senát rovnako, ako aj II. senát vychádzali z rovnakej premisy, podľa ktorej reštitučné zákony vrátane reštitučného ustanovenia § 52 katastrálneho zákona musia byť aplikované v súlade s ich účelom, ktorý pri ich aplikácii nesmie byť opomenutý.

Účelom reštitučných zákonov, ktoré sa stali súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky po skončení totalitného režimu, bolo vytvoriť zákonný rámec na odstránenie

nedemokratických zásahov tohto štátneho režimu do jednotlivých sfér života spoločnosti a umožniť prinavrátenie pôvodného stavu.

Obdobný účel bol sledovaný aj zakotvením ustanovenia § 52 katastrálneho zákona s tým, že jeho cieľom bolo umožniť reštituovanie pôvodných hraníc katastrálnych území a hraníc obcí ako samosprávnych celkov, pokiaľ došlo k vykonaniu zásahov do týchto hraníc totalitnou mocou v období rokov 1948 - 1989.

S takýmto vymedzením účelu reštitučného ustanovenia § 52 katastrálneho zákona sa I. senát plne stotožňuje.

Za rozpornú však I. senát považuje už tú časť rozhodnutia, v ktorej II. senát zdôrazňuje potrebu výkladu a aplikácie ustanovenia § 52 katastrálneho zákona aj v spojení s interpretačným pravidlom, na ktoré poukázal, keď v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že *«... „reštitučné“ ustanovenie § 52 katastrálneho zákona... bolo treba vykladať a aplikovať tak, aby nezaložil vo svojich dôsledkoch nové krivdy v novokonštituovaných samosprávnych, majetkových a ďalších vzťahoch. Iný výklad by celkom odporoval princípom reštitučných zákonov, ktoré smerujú k čiastočnej náprave krívd, a nie vytváraniu nových krívd.»*

Z uvedeného vyplýva, že II. senát považoval za potrebné poukázať pri vymedzení možnosti aplikácie ustanovenia § 52 katastrálneho zákona nielen na samotný účel tohto reštitučného ustanovenia, ale aj na interpretačné pravidlo, ktorým sa mal a tiež má v predmetnej veci rozhodujúci orgán v tomto prípade najvyšší súd riadiť. Avšak z ďalšieho odôvodnenia jeho rozhodnutia už nie je zrejmé, či závery najvyššieho súdu uvedené v napadnutom rozhodnutí sú v rozpore s uvedeným pravidlom, resp. či a v akej miere oprel svoje závery vo veci samej o toto výkladové pravidlo (logicky však vzhľadom na výrok rozhodnutia II. senátu v tejto veci je viac ako pravdepodobné, že si najvyšší súd pri svojom ďalšom rozhodovaní v predmetnej veci *ustáli* názor, že toto pravidlo v napadnutom rozhodnutí dostatočne nezohľadnil).

Záver II. senátu týkajúci sa potreby aplikácie § 52 katastrálneho zákona v súlade s účelom reštitučných zákonov a zároveň s ohľadom na interpretačné pravidlo reštitučných zákonov by znamenal, že je ponechané na úvahe orgánov rozhodujúcich o reštitučných nárokoch posúdenie toho, či akceptovanie jednotlivých nárokov v konkrétnych prípadoch nevytvorí „nové krivdy“, čo je v úplnom rozpore s doterajšou reštitučnou judikatúrou a samotným znením reštitučných zákonov. S takýmto záverom sa preto I. senát nemôže stotožniť.

Zákonodarca však prípady „vzniku nových krívd“ aplikáciou reštitučných zákonov neponechal na úvahu orgánov rozhodujúcich o reštitučných nárokoch, ale sledujúc tento zámer (t. j. zámer, aby reštituovaním, t. j. prinavrátením do pôvodného stavu nedošlo k zásahom do nimi vymedzených existujúcich právnych vzťahov) sám v rámci ustanovení reštitučných zákonov špecifikoval prípady, v ktorých oprávneným osobám patrí namiesto prinavrátenia do pôvodného stavu iný nárok, napr. poskytnutie náhrady.

Z reštitučného ustanovenia § 52 katastrálneho zákona, ako ani z ostatných ustanovení tohto zákona rozhodne nevyplýva, že by zákonodarca vynímal niektoré prípady vykonaných zmien hraníc katastrálnych území a obcí z možnosti reštitúcie prinavrátením do pôvodného stavu.

Vzhľadom na uvedené je nutné odmietnuť záver II. senátu, že pri aplikácii § 52 katastrálneho zákona mali orgány rozhodujúce v posudzovanej veci prihliadať na to, či reštituovaním hraníc katastrálnych území do pôvodného stavu nedôjde k „*novým krivdám v novokonštituovaných samosprávnych, majetkových a ďalších vzťahoch*“.

Z textu ustanovenia § 52 katastrálneho zákona jednoznačne vyplýva, že zakotvuje možnosť reštituovania všetkých zmien hraníc katastrálnych území a obcí, ak k vykonaniu týchto zmien hraníc došlo v rozhodnom období rokov 1948 - 1989.

6.4 Podľa I. senátu na posúdenie otázky, kedy došlo k prvému zásahu do územia obce Štrba a k vykonaniu zmien jej hraníc, a tým aj na posúdenie aplikovateľnosti

reštitučného ustanovenia § 52 katastrálneho zákona je rozhodujúca skutočnosť, kedy došlo k faktickému, resp. reálnemu zásahu do územia obce Štrba.

V tejto súvislosti treba pripomenúť judikatúru, v rámci ktorej ústavný súd vyslovil, že ústavný súd musí mať na zreteli, že pri rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, koncepciu a interpretáciu právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu a pri riešení konkrétnych prípadov nesmie opomínať, že prijaté riešenie musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (I. ÚS 356/08).

V priebehu posudzovaných súdnych konaní nebolo sporné a ani v sťažnostiach doručených ústavnému súdu namietané, že hoci nariadenie č. 52/1947 bol prijaté a nadobudlo účinnosť pred rozhodným obdobím, k reálnemu naplneniu jeho ustanovení pred rozhodným obdobím nedošlo.

Rovnako nebolo namietané, že k reálnemu vyčleneniu a faktickému odňatiu dotknutých území obci Štrba v prospech mesta Vysoké Tatry došlo v rozhodnom období, osobitne po prijatí zákona č. 3/1954 (z obsahu spisov predložených ústavnému súdu vyplývalo, že k realizácii nariadenia č. 52/1947 vo vzťahu k skutočnému vykonaniu zmeny hranice do roku 1948 vôbec nedošlo).

Posúdenie vykonania zmeny priebehu hranice v roku 1948 až 1989 pri aplikácii § 52 katastrálneho zákona len s ohľadom na prijatie, resp. existenciu nariadenia č. 52/1947 bez zohľadnenia času skutočnej realizácie zmeny priebehu hranice by znamenalo príliš formalistický prístup k výkladu tohto ustanovenia, v dôsledku ktorého by došlo k zamedzeniu možnosti nápravy v rozhodnom období reálne vzniknutých krívd, a teda aj popretiu samotného účelu uvedeného ustanovenia.

Je samostatnou právnou otázkou, či právnym základom faktického zásahu do katastrálneho územia obce Štrba, ku ktorému došlo v rozhodnom období, bolo nariadenie č. 52/1947 alebo zákon č. 3/1954, ktorým bolo zrušené nariadenie č. 52/1947 a ustanovené,

že „opatrenia urobené na výkon tohto zákona pred počiatkom jeho účinnosti, sa považujú za opatrenia podľa tohto zákona“.

Nezávisle však od zodpovedania tejto otázky I. senát zdôrazňuje, že podľa jeho názoru až skutočnosť faktického zásahu do hraníc obce Štrba v rozhodnom období sama osebe odôvodňuje záver o vykonaní prvej zmeny hraníc obce Štrba v rozhodnom období v zmysle § 52 ods. 1 katastrálneho zákona, a tým aj danosť reštitučných nárokov obce Štrba podľa tohto reštitučného ustanovenia.

Tento záver opiera I. senát o sledovaný účel reštitučného ustanovenia § 52 ods. 1 katastrálneho zákona, samotné znenie tohto ustanovenia, ako aj o súlad s ustálenou judikatúrou súdov Slovenskej republiky, súdov Českej republiky a aj Ústavného súdu Českej republiky.

Posúdenie reálneho, resp. faktického zásahu do územia obce ako rozhodujúcej skutočnosti na posúdenie otázky vzniku reštitučného nároku je plne v súlade s účelom reštitúcie (ďalej len „obecná reštitúcia“), t. j. nápravou zásahov do hraníc katastrálnych území obcí, ktoré boli vykonané totalitnou mocou, pretože až reálnym vyčlenením a odňatím dotknutých území z hraníc obce a vykonaním takých opatrení, ktorými bolo sporné územie vymedzené a vyčlenené v teréne aj v príslušných evidenciách, došlo k zásahu do základného znaku samosprávy obce, a to do jej územia (v okolnostiach prípadu obce Štrba).

Tento záver I. senátu je navyše aj v súlade s konštantnou reštitučnou judikatúrou súdov Slovenskej republiky, Českej republiky, ako aj judikatúrou Ústavného súdu Českej republiky, ktorý opakovane vo svojich rozhodnutiach posudzoval rozhodné obdobia podľa fakticity prevodu majetku na štát, a to bez ohľadu na uznanie právnych účinkov ex tunc konfiškačných a znárodňovacích zákonných úprav z rokov 1945 až 1947 (pozri napr. rozsudok najvyššieho súdu 5 Cdo 110/2000 a nálezy Ústavného súdu Českej republiky IV. ÚS 313/04, II. ÚS 612/2000, II. ÚS 129/98, I. ÚS 23/97, III. ÚS 225/96).

Predmetná reštitučná judikatúra je plne akceptovateľná aj v danom prípade (reštitúcie hraníc obcí a ich katastrálnych území), a to aj vzhľadom na sledovanie naplnenia účelu tejto reštitúcie. Aj v prípade, ak by právnym základom faktického zásahu vykonaného totalitnou mocou do hraníc obce Štrba v rozhodnom období bolo nariadenie č. 52/1947 vydané a účinné pred rozhodným obdobím, nie je možné opomenúť z hľadiska sledovania naplnenia účelu reštitúcie hraníc obcí, že faktické naplnenie tohto nariadenia bolo už prejavom nedemokratickej a totalitnej moci v rozhodnom období a realizované direktívnymi zásahmi tejto moci.

Preto je nutné odmietnuť záver II. senátu, že *„vzhľadom na účel obecno-reštitučného zákona, ktorým je náprava nedemokratických mocenských zásahov do samosprávy, je rozhodujúce, že o vytvorení obce Vysoké Tatry rozhodol demokratický parlament v roku 1947, a nie to, kedy bol zákon technicky vykonaný“*.

Tento záver uviedol II. senát na podporu svojho stanoviska, že *„Podľa nariadenia č. 52/1947 Zb. vylúčené územia označených obcí (a územie zrušenej obce) vytvorili územie obce Vysoké Tatry dňom účinnosti tohoto nariadenia, teda 26. mája 1947 ... právne účinky nariadenia č. 52/1947 Zb. nastali ex lege už 26. mája 1947 (bez ohľadu na vykonávacie opatrenia uskutočnené v rozhodnom období)...“*.

K tomuto stanovisku II. senátu treba opätovne zdôrazniť, že v zmysle konštantnej reštitučnej judikatúry (na ktorú bolo už poukázané a s ktorou sa plne stotožňuje aj I. senát v spojení so záverom o jej aplikovateľnosti aj na obecnú reštitúciu) kritérium fakticity zásahu totalitnej moci na aplikovateľnosť reštitučných predpisov a akceptovanie reštitučných nárokov neznamena popretie alebo neuznanie právnych účinkov právnych predpisov prijatých pred rozhodným obdobím, na základe ktorých k faktickým zásahom došlo.

Na záver I. senát uvádza, že uvedené je plne v súlade aj so samotným znením reštitučného ustanovenia § 52 katastrálneho zákona, ktorý vyslovene vymedzuje, že možnosť reštitúcie sa vzťahuje na zmeny hraníc katastrálnych území a hraníc obcí

„vykonaných“ v rozhodnom období. Nie je možné súhlasiť so stanoviskom II. senátu, že *«Argumentácia najvyššieho súdu slovom „vykonala“ z ustanovenia § 52 katastrálneho zákona vychádza len z jazykového, resp. mechanického výkladu, ktorý je v zjavnom rozpore s účelom právnej normy.»*. Podľa názoru I. senátu práve naopak, zákonodarca aj použitím slova „vykonala“ zdôraznil sledovaný účel obecnej reštitúcie, t. j. nápravu všetkých zásahov do hraníc katastrálnych území a hraníc obcí, ku ktorým došlo v rozhodnom období, t. j. ktoré boli vykonané totalitnou mocou, a nevytlúčil z možnosti reštitúcie zásahy vykonané totalitnou mocou, ktorých prípadným právnym základom by boli právne úpravy prijaté pred rozhodným obdobím.

6.5 V rámci vysporiadania sa so stretom, resp. vzájomným vzťahom nariadenia č. 52/1947 a zákona č. 3/1954 dospel II. senát k záveru, že zákonom č. 3/1954 došlo len k rozšíreniu územia mesta Vysoké Tatry oproti jeho pôvodnému územiu, ktoré už bolo vymedzené nariadením č. 52/1947, a nie k vymedzeniu územia zákonom č. 3/1954 „nanovo“. Ani s týmto záverom sa I. senát nestotožňuje.

Na podporu svojho záveru o „rozšírení“ územia mesta Vysoké Tatry zákonom č. 3/1954 II. senát uviedol, že zrušením nariadenia č. 52/1947 zákonom č. 3/1954 *„nedošlo... k absolútnej negácii právnych vzťahov upravených skorším právnym predpisom, ale došlo iba k ich modifikácii na pomery upravené novým právnym predpisom“*, a s poukazom na zámer zákonodarcu vyplývajúci z rozpravy SNR k zákonu č. 3/1954 učinil uzavrel, že išlo len o „otázku legislatívnej techniky“ a *„snahu novej moci diskontinuitne sa vysporiadať s normotvorbou pred roku 1948“*.

Vysporiadanie sa so vzájomným vzťahom týchto predpisov je významné pre posúdenie právneho základu reálne vykonanej zmeny hranice obce Štrba v prospech mesta Vysoké Tatry v rozhodnom období. V prvom rade považuje I. senát za potrebné zdôrazniť, že zodpovedanie otázky, či zákonom č. 3/1954 došlo len k rozšíreniu územia mesta Vysoké Tatry oproti územiu už vymedzenému nariadením č. 52/1947 (a tým k modifikácii právnych vzťahov upravených skorším predpisom na pomery upravené novým právnym predpisom ako to uviedol II. senát), alebo ním došlo v plnom rozsahu k novej úprave a vymedzeniu

územie mesta Vysoké Tatry, môže viesť len k ustáleniu záveru, ktorý je z hľadiska rozhodovania v tejto veci podľa názoru I. senátu právne irelevantný. Ako už bolo uvedené (pozri bod 6.4) podľa názoru I. senátu je z hľadiska možnosti aplikácie § 52 ods. 1 katastrálneho zákona potrebné za rozhodujúcu považovať fakticitu, resp. reálne vykonanie zásahu do hraníc obce.

Skutočnosť, že zákonom č. 3/1954 bolo zrušené nariadenie č. 52/1947, podľa názoru I. senátu neznamena, že by do účinnosti zákona č. 3/1954 toto nariadenie netvorilo súčasť právneho poriadku štátu a ním nebolo vymedzené územie tvoriace mesto Vysoké Tatry. Z listinných dôkazov v tejto veci však vyplýva, že do nástupu nového režimu v roku 1948 k praktickej realizácii zmien hraníc katastrálnych území vôbec nedošlo. Z ďalšieho priebehu udalostí je zrejmé, že nový režim nepristúpil k realizácii nariadenia č. 52/1947, ktorého vydanie spadalo do obdobia pred jeho nástupom (aj pred začiatkom plynutia rozhodného obdobia), ale považoval za potrebné nanovo zákonom č. 3/1954 definovať, resp. určiť územie Vysokých Tatier. Podľa § 5 zákona č. 3/1954 sa zrušujú predpisy odporujúce tomuto zákonu, najmä nariadenie č. 52/1947 a podľa § 6 ods. 2 zákona č. 3/1954 opatrenia urobené na výkon tohto zákona pred počiatkom jeho účinnosti, sa považujú za urobené podľa neho.

Z uvedeného je teda zrejmé, že nový režim považoval za potrebné nanovo definovať územie Vysokých Tatier, k čomu došlo zákonom č. 3/1954 v spojení s nariadením č. 6/1954. K reálnemu, resp. faktickému zásahu do územia obce Štrba v prospech územia mesta Vysoké Tatry došlo teda v rozhodnom období osobitne po prijatí zákona č. 3/1954 a jeho vykonávacieho nariadenia č. 6/1954. Opatrenia smerujúce k reálnemu zásahu do hraníc územia obce Štrba učené pred prijatím zákona č. 3/1954 boli v jeho zmysle považované za opatrenia podľa tohto zákona. Z týchto dôvodov podľa I. senátu možno následne vyvodiť záver, že právnym základom zásahu do hraníc obce Štrba v prospech územia mesta Vysoké Tatry bol zákon č. 3/1954 v spojení s jeho vykonávacím nariadením č. 6/1954.

Svoje stanovisko týkajúce sa len „rozšírenia“ územia mesta Vysoké Tatry právnou úpravou vykonanou v rozhodnom období (zákon č. 3/1954 v spojení s nariadením č. 6/1954) II. senát opiera o zámer zákonodarcu pri prijatí týchto právnych predpisov s poukazom na rozpravu SNR a osobitne na časť vystúpenia poslanca Chudíka. Podľa názoru I. senátu takýto zámer zákonodarcu z rozpravy k zákonu č. 3/1954 na 23. schôdzi SNR konanej 24. marca 1954 (v náleze II. senátu je omylom uvedený dátum 25. marca 1954, pozn.) a ani z celkového vystúpenia poslanca Chudíka (na ktoré II. senát poukazoval len v časti) nevyplýva. Práve naopak, z vystúpenia tohto poslanca, ale aj celej rozpravy na 23. schôdzi SNR možno ustáliť, že ide o reflexiu na nenaplnenie, neuskutočnenie a nerealizáciu nariadenia č. 52/1947. Poslanec Chudík vo svojom vystúpení zdôraznil, že v SNR zákon č. 52/1947 „ako je známe tvrdo prebojovala Komunistická strana Slovenska proti predstaviteľom Demokratickej strany...“, a zároveň v ňom nachádza a označuje vinníka tohto stavu – je ním „falošná politická hra predstaviteľov Demokratickej strany“.

Z hľadiska sledovania naplnenia princípu spravodlivosti aj účelu reštitučného ustanovenia katastrálneho zákona je v tomto prípade dôležité, že práve prijatím novej právnej úpravy vymedzenia územia Vysokých Tatier v rozhodnom období totalitná moc prejavila a naplno uskutočnila svoj zámer odňať sporné územia „Štrbského Plesa“ a „Tatranskej Štrby“ od obce Štrba. Uvedené v plnej miere potvrdzuje aj obsah rozpravy na 23. schôdzi SNR konanej 24. marca 1954 k zákonu č. 3/1954 v období, ktoré sa vyznačuje z celého obdobia komunistického režimu najzávažnejšími totalitnými direktívnymi zásahmi do všetkých sfér spoločenských vzťahov.

6.6 Vzhľadom na uvedené závery nie je akceptovateľné stanovisko II. senátu, že k vykonaniu zmeny hraníc obce Štrba v neprospech mesta Vysoké Tatry došlo už ex lege samotnou účinnosťou nariadenia č. 52/1947.

Z hľadiska aplikovateľnosti reštitučného ustanovenia § 52 ods. 1 katastrálneho zákona v znení platnom do 31. decembra 2001 však bola rozhodujúca aj neexistencia kontinuity vymedzenia územia tohto samosprávneho subjektu, t. j. skutočnosť, že

v rozhodnom období došlo k odlišnému vymedzeniu územia tohto subjektu zákonom č. 3/1954 oproti jeho vymedzeniu pred rozhodným obdobím nariadením č. 52/1947, pričom právnym základom reálnych zásahov do hraníc obce Štrba sa stalo vymedzenie územia mesta Vysoké Tatry učené v rozhodnom období podľa zákona č. 3/1954.

6.7 Pre úplnosť I. senát poukazuje na grafické znázornenia tvoriace prílohu rozhodnutia katastrálneho úradu sp. zn. H-11/97 vo veci „Štrbské Pleso“, v ktorých je označené územie Vysokých Tatier vo vzťahu k historickému územiu obce Štrba, pričom územie Vysokých Tatier vymedzené nariadením č. 52/1947 je označené modrou farbou a územie Vysokých Tatier vymedzené zákonom č. 3/1954 v spojení s nariadením č. 6/1954 je označené červenou farbou. V tomto grafickom znázornení je zobrazené zelenou farbou aj územie reálne pričlenené z územia obce Štrba k územiu mesta Vysoké Tatry bez akéhokoľvek právneho základu, pričom podľa tohto grafického znázornenia takýmto územím sú aj parcely č. 2275/a a č. 2291 (označené žltým vyfarbením) tvoriace široké okolie vodnej plochy Štrbské Pleso.

VII.

Vzhľadom na skutočnosť, že I. senát v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospel k právnemu názoru, ktorý je odchylný od právneho názoru II. senátu vyjadreného v jeho náleze č. k. II. ÚS 91/08-111 z 9. septembra 2008, bol v súlade s § 6 zákona o ústavnom súde povinný pred rozhodnutím predložiť plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov.

I. senát navrhol, aby plénum ústavného súdu prijalo toto stanovisko k zjednoteniu odchylných právnych názorov senátov:

„Prvá zmena hranice katastrálneho územia obce Štrba tak, že z jej katastrálneho územia bolo odčlenené územie Tatranskej Štrby v prospech územia mesta Vysoké Tatry, bola vykonaná v rozhodnom období od 1. januára 1948 do 31. decembra 1989 [§ 52 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností

a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení platnom do 31. decembra 2001], a to bez súhlasu obyvateľov obce, a preto nie je dôvod na prinavrátenie územia Tatranskej Štrby mestu Vysoké Tatry, ktoré mu bolo odňaté na základe uznesenia pléna Okresného národného výboru Poprad č. 90 z 23. marca 1976.“

Plénum ústavného súdu preskúmalo právne názory I. senátu a II. senátu v označených veciach, pričom sa nestotožnilo s argumentmi II. senátu vyjadrenými v časti VI odôvodnenia tohto uznesenia. Následne plénum ústavného súdu rozhodlo väčšinou hlasov o prijatí stanoviska uvedeného vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Senáty ústavného súdu budú v zmysle § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazané stanoviskom pléna ústavného súdu vyjadrenom vo výrokovej časti tohto uznesenia.

K tomuto uzneseniu sa pripája odlišné stanovisko sudcov Juraja Horvátha, Sergeja Kohuta a Lajosa Mészárosa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2009